

SAKEN

Sveriges Radio AB:s, Sveriges Television AB:s och Sveriges Utbildningsradio AB:s public service-redovisningar för år 2011

BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser vid en helhetsbedömning att Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, enligt bolagens public service-redovisningar, huvudsakligen har uppfyllt sina public service-uppdrag under år 2011.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Maria Edström, Nina Wormbs, Annika Åhnberg, Leif Hedman och Helena Jäderblom efter föredragning av Anna Dingertz.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Anna Dingertz

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	SAMMANFATTNING	3
2	BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKT	5
2.1	Granskningsnämndens uppdrag	5
2.2	Programföretagens redovisningsvillkor	5
3	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	6
4	GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING	7
4.1	Nya tjänster	7
4.2	Spegling och 55-procentvillkoret	8
4.2.1	Mångsidighet och spegling	8
4.2.2	55-procentvillkoret	14
4.3	Produktion och mångfald i programverksamheten	17
4.3.1	Variation i produktionsformer och utomstående medverkan	17
4.3.2	Program av europeiskt ursprung och program på svenska språket	21
4.4	Kultur	23
4.5	Barn och unga	26
4.5.1	Nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga	28
4.5.2	Egen nyproduktion för barn och unga	31
4.5.3	Utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar	33
4.5.4	UR:s särskilda ansvar för barn- och ungdomsutbildning	37
4.5.5	Barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper	38
4.5.6	Barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk	41
4.5.7	Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning	43
4.6	Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	46
4.6.1	Hörbarhet – tv och radio	46
4.6.2	Teckentolkning/syntolkning – tv	48
4.6.3	Textning – tv	50
4.7	Minoritetsspråk	51
4.7.1	Finska, meänkieli och samiska	54
4.7.2	Romani chib	55
4.8	Övrigt	56
4.8.1	Sidoverksamheter	56
4.8.2	Redovisning av produktivitet och effektivitet	57

1 SAMMANFATTNING

Granskningsnämnden anser vid en sammantagen bedömning att Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR), får anses ha uppfyllt sina public service-uppdrag.

På vissa områden har nämnden emellertid funnit att **villkoren inte är uppfyllda**. Dessa områden är följande.

SR

- Utbud av fakta för barn
- Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning
- Utbud till barn och unga som tillhör språkgruppen romani chib

Granskningsnämndens utgångspunkt att sändningstillståndet omfattar radiosändningar och att verksamheter som programföretagen bedrivit på andra plattformar inte bidrar till uppfyllelsen av villkoren i sändningstillstånden, har haft betydelse för bedömningen av tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättning.

SVT

- Utbud av nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga
- Utvecklingen av programverksamheten för äldre barn och unga
- Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning
- Teckentolkning
- Utbud till barn och unga som tillhör språkgruppen romani chib
- Ungdomar som har teckenspråk som första språk
- Särställning för romani chib i programverksamheten

Granskningsnämndens utgångspunkt att sändningstillståndet omfattar tv-sändningar och att verksamheter som programföretaget bedrivit på andra plattformar inte bidrar till uppfyllelsen av villkoren i sändningstillstånden, har haft betydelse för bedömningen av tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättning, ungdomar som har teckenspråk som första språk, teckentolkning samt utvecklingen av programverksamheten för äldre barn och unga.

UR

- Utbud till barn och unga som tillhör språkgruppen romani chib
- Barn i årskurs 4–6 som har teckenspråk som första språk
- Särställning för romani chib i programverksamheten

På ett område har nämnden funnit att det råder **tveksamhet kring uppfyllelsen**, nämligen:

SVT

- Speglingen av hela landet

I andra delar efterlyser nämnden **utförligare beskrivningar**. Dessa områden är följande.

SR

- Speglingen av hela landet
- Olika produktionsformers andel av totalutbudet
- Kultur
- Egen nyproduktion för barn och unga
- Tydligare redovisning av vilket material som är sänt på webben

SVT

- Speglingen av hela landet
- Program av europeiskt ursprung
- Kultur
- Egen nyproduktion för barn och unga
- Barn och ungdomar som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper
- Tydligare redovisning av vilket material som är sänt på webben

UR

- Variationer i produktionsformer i radioverksamheten
- Program av europeiskt ursprung
- Omfattningen av nyhetsverksamheten för barn och unga
- Egen nyproduktion för barn och unga
- Barn och ungdomar som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper
- Barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk
- Tydligare redovisning av vilket material som är sänt på webben

2 BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKT

2.1 GRANSKNINGSNÄMNDENS UPPDRAG

Granskningsnämnden för radio och tv är ett särskilt beslutsorgan inom Myndigheten för radio och tv. I nämndens uppgifter ingår bland annat att årligen i efterhand bedöma, utifrån redovisningar från SR, SVT och UR, om bolagen har uppfyllt sina public service-uppdrag. Bedömningen ska göras med utgångspunkt i de villkor som reglerar bolagens verksamheter och som anges i radio- och tv-lagen, sändningstillstånden och anslagsvillkoren. Granskningsnämnden ska inte bedöma hur utan om programföretagen har uppfyllt sina uppdrag. Nämnden kan därmed ha synpunkter på hur programföretagen bör utforma sina public service-redovisningar för att det ska vara möjligt att bedöma om bolagen uppfyllt sina respektive uppdrag.

I detta sammanhang bör det framhållas att nämndens bedömningar grundar sig på programföretagens egna redovisningar och kompletterande uppgifter som bolagen har lämnat. Det är programföretagen själva som ansvarar för riktigheten i uppgifterna.

Med begreppet programverksamheten i sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i marksänd tv och radio. Skälet är att det endast är den verksamheten som omfattas av sändningstillstånden. De verksamheter som programföretagen bedriver på andra plattformar, till exempel webben, bidrar därför inte till att uppfylla de förpliktelser programföretagen har enligt sändningstillstånden.

2.2 PROGRAMFÖRETAGENS REDOVISNINGSVILLKOR

Av public service-bolagens anslagsvillkor framgår vad public service-redovisningarna ska innehålla. Enligt villkoren ska bolagen årligen följa upp och redovisa hur uppdraget har fullgjorts. Redovisningarna avseende år 2011 ska senast den 1 mars 2012 ges in till Kulturdepartementet samt till Myndigheten för radio och tv.

Samtliga verksamhets- och programområden ska redovisas. SR, SVT och UR ska bland annat utförligt rapportera hur programverksamheten för teckenspråkiga utvecklas. Kulturuppdraget ska redovisas tydligare. Till rapporten ska fogas en redovisning av eventuella sidoverksamheter som SR, SVT och UR har bedrivit.

SR, SVT och UR ska, i samarbete, ta fram konkreta uppföljningsbara resultatmått baserade på tillstånds- och anslagsvillkor. Resultatmåttan bör utformas så att de ger väsentlig information om uppdraget och förmedlar viktiga erfarenheter av verksamheten. SR, SVT och UR ska på olika sätt stimulera en fortlöpande offentlig diskussion om verksamheten. SR, SVT och UR ska redovisa och kommentera hur resultaten har utvecklats med avseende på bland annat volym, kostnader och intäkter samt nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet.

Samarbets- och effektiviseringsåtgärder ska rapporteras i redovisningarna. SR, SVT och UR ska utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet.

Programstatistiken ska utformas så att jämförelser blir möjliga över tid. Redovisningarna ska uttrycka olika programkategoriers andel av den totala sändningstiden, när olika programtyper sänds samt resursförbrukningen för respektive kategori. Redovisningarna ska även avse omfattningen av tittandet och publikens reaktioner samt företagets planer för kommande år.

SR, SVT och UR ska redovisa hur det säkerställs att all verksamhet uppfyller de krav som ställs på företaget i sändningstillstånd och anslagsvillkor.

I propositionen *Utveckling för oberoende och kvalitet - Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010-2013* (prop. 2008/09:195) framhålls bland annat att programföretagens redovisningar ska fördjupas och bli tydligare när det gäller programföretagens sidoverksamheter samt avseende SR:s och SVT:s kulturutbud.

3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Granskningsnämnden har i sin bedömning av redovisningarna för år 2011, mot bakgrund av de krav som ställs i bolagens anslagsvillkor och sändningstillstånd samt med beaktande av de uttalanden som gjorts i propositionen *Utveckling för oberoende och kvalitet - Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010-2013*, särskilt fokuserat på följande ämnesområden (fokusområdena är desamma som vid 2010 års bedömning).

- Nya tjänster
- Spegling och 55-procentsvillkoret
- Produktion och mångfald i programverksamheten
- Kultur
- Barn och unga
- Tillgänglighet och funktionsnedsattas behov
- Minoritetsspråk

Programföretagen har getts tillfälle att komplettera sina redovisningar inom bland annat dessa fokusområden. I de fall där kompletteringen legat till grund för bedömningen anges detta.

Granskningsnämnden har även detta år bedömt de tre public service-bolagens redovisningar inom ramen för samma yttrande.

4 GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

4.1 NYA TJÄNSTER

Granskningsnämnden konstaterar att SR, SVT och UR uppgett att bolagen inte lanserat några nya permanenta tjänster som ska anmälas till regeringen (punkt 9, 11 respektive 10 i anslagsvillkoren).

Reglering

Enligt anslagsvillkoren ska SR, SVT och UR anmäla nya permanenta programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som programföretagen vill lansera till regeringen för godkännande. Anmälan ska även sändas till Myndigheten för radio och tv. Anmälan ska vara utförlig och tydlig och innehålla de uppgifter som kan tänkas krävas för en förhandsprövning. Den ska så långt det är möjligt utformas för att kunna utgöra underlag för en öppen konsultation (punkt 9, 11 respektive 10 i anslagsvillkoren).

I anslagsvillkoren sägs vidare att bolagen ska redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats under 2011. Detta gäller oavsett om tjänsterna anmälts för godkännande eller inte. För de tjänster som har lanserats på försök ska det anges hur lång försökstid som har planerats (punkt 17, 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

Sedan den 16 december 2010 har Myndigheten för radio och tv i uppdrag att genomföra en förhandsprövning av de tjänster som anmälts till regeringen (Ku2009/1674/MFI).

Uppfyllelse – SR

I SR:s redovisning lämnas inte någon information om lansering av nya tjänster. Med anledning av detta har SR tillfrågats om bolaget under år 2011 lanserade någon ny permanent programtjänst eller annan tjänst av större betydelse samt om någon försöksverksamhet inletts som kan leda till en lansering av en ny permanent programtjänst eller annan tjänst av större betydelse.

SR har svarat att bolaget inte lanserat någon ny permanent programtjänst eller annan tjänst av större betydelse år 2011.

Granskningsnämnden anser, mot bakgrund av anslagsvillkorens utformning och att det i första hand är SR:s sak att avgöra vilka tjänster som är av sådan betydelse att de ska anmälas till regeringen, att avsaknaden av en upplysning om någon försöksverksamhet bör uppfattas så att det inte förekommit någon sådan

lansering. Redovisningen skulle dock enligt nämndens mening vinna i tydlighet på en direkt upplysning om någon försöksverksamhet förekommit eller inte.

Uppfyllelse – SVT

Av SVT:s public serviceredovisning framgår att bolaget inte lanserat någon ny permanent programtjänst eller tjänst av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten eller den kompletterande verksamheten. Av redovisningen framgår också att SVT inte heller lanserat några tjänster på försök.

Uppfyllelse – UR

Av UR:s public serviceredovisning framgår att UR under år 2011 inte har lanserat någon ny permanent programtjänst eller tjänst av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten eller den kompletterande verksamheten. Under året har UR inte heller lanserat några tjänster på försök.

4.2 SPEGLING OCH 55-PROCENTVILLKORET

4.2.1 Mångsidighet och spegling

SR får anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet och spegling (9 § i sändningstillståndet).

SVT får med viss tvekan anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet och spegling (7 § i sändningstillståndet).

UR får anses ha uppfyllt kraven på mångsidighet (9 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden anser att SR och SVT bör fortsätta utveckla redovisningen av hur bolagen mäter speglingen ur olika aspekter, i olika program samt hur bolagen arbetar med att följa upp speglingen över tid.

Reglering

SR, SVT och UR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud som omfattar allt från det breda anslaget till mer särpräglade programtyper. Hög kvalitet och nyskapande form och innehåll ska utmärka programverksamheten. Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet (9 §, 7 § respektive 9 § i sändningstillstånden).

För SR och SVT gäller dessutom att programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och som helhet präglas av folkbildningsambitioner (7 § respektive 9 § i sändningstillstånden) samt att nyhetsförmedling och samhällsbevakning ska ha olika perspektiv, så att händelser speglas utifrån olika geografiska, sociala och andra utgångspunkter (11 § respektive 9 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning - SR och SVT

I sin bedömning av SR:s och SVT:s redovisningar för år 2010 ansåg nämnden vid en sammantagen bedömning, med viss tvekan, att SR och SVT hade uppfyllt kravet på spegling. Nämnden uttryckte att det framgick av SR:s och SVT:s redovisningar att bolagen har ett mångsidigt programutbud och att bolagen arbetar med speglingsperspektivet i programverksamheten. Mycket talade därför enligt nämnden för att SR respektive SVT hade uppfyllt kraven på ett mångsidigt programutbud och spegling av hela landet. För att kunna göra en närmare och en mer välgrundad bedömning av uppfyllelsen av speglingskravet, ansåg nämnden emellertid att redovisningarna borde innehålla en utförligare beskrivning av hur bolagen mäter speglingen ur olika aspekter, i olika typer av program samt hur bolaget arbetar med att följa upp speglingen över tid.

Uppfyllelse SR

Mångsidighet i SR:s programutbud redogörs för genom beskrivningar av utbudet inom olika programområden samt genom redovisning av sända timmar inom programområdena.

Arbete med spegling redovisas i kapitlet ”Spegling av hela landet”, som enligt SR främst handlar om den geografiska speglingen. Inledningsvis uppges att det i SR:s public service-handbok ges riktlinjer för olika aspekter av spegling; geografisk spridning, sociala skillnader, jämställdhet, etnicitet och kulturell mångfald, livsåskådning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, samt ålder.

Under rubriken ”Speglingens kraven i programbeställningarna” uppges bland annat följande.

Speglingen ur olika aspekter säkerställs genom att kraven skrivs in i uppdragsbeställningarna till redaktioner och lokala kanaler. Kraven i beställningarna följs löpande upp genom kontinuerlig återkoppling inom respektive redaktion samt i årliga uppföljningsmöten med beställare och ansvarig chef.

I redovisningen ges vidare exempel på hur speglingskraven formuleras i programbeställningarna. I exemplen nämns aspekterna kön, klass, funktionsnedsättning och ursprung. I stycket ”Sveriges Radios decentraliserade organisation och arbetssätt” lyfter SR bland annat att SR har medarbetare på 50 orter runt om i landet. Företagets geografiska spridning är en god förutsättning

för att kunna spegla hela landet och medarbetare på olika orter i landet bidrar med inslag och program till bredden i riksprogrammen.

I redovisningen ger SR exempel på hur den lokala nyhetsverksamheten samarbetar med den nationella nyhetsverksamheten för att ge en så heltäckande bevakning av Sverige som möjligt. Under rubrikerna ”Program i rikskanalerna som speglar hela landet” och ”Hur spegling förverkligas i det dagliga programarbetet” ges exempel på program i P1, P2, P3 och P4 som ur en geografisk aspekt speglar hela landet.

I kapitlet ”Spegling av hela landet” hänvisas till två andra kapitel i redovisningen avseende personer med funktionsnedsättning och mångfald. Av kapitlet ”Det mångkulturella Sverige” i SR:s redovisning framgår att SR arbetar med mångfaldsmål och mångfaldsreportrar samt att SR har redaktioner vars hela uppdrag karaktäriseras av mångkultur och mångfald. Exempel på hur det mångkulturella samhället avspeglas i SR:s utbud ges. I kapitlet ”Insatser för personer med funktionsnedsättning” sägs bland annat att SR:s särskilda uppdrag när det gäller människor med funktionsnedsättning är integrerat i den dagliga verksamheten och att det är självklart att personer med funktionsnedsättning intervjuas i helt andra ämnen än om sina funktionshinder, på samma villkor som andra intervjupersoner. SR har även ett flertal anställda med funktionsnedsättning och engagerar även regelbundet människor med olika typer av funktionsnedsättningar i olika roller i programverksamheten och på redaktionerna. Exempel ges vidare på hur funktionsnedsatta personer och deras villkor speglas i programutbudet.

Av de beskrivningar och exempel som ges i redovisningen framgår att SR arbetar med spegling bland annat genom att bolaget har riktlinjer för olika aspekter av spegling (geografisk spridning, sociala skillnader, kön, etnicitet och kulturell mångfald) och att bolaget skriver in krav i uppdragsbeställningarna till redaktionerna samt följer upp kraven i beställningarna.

SR har getts tillfälle att komplettera sin redovisning avseende spegling. Bolaget har tillfrågats på vilket sätt det ställs olika krav i olika typer av produktioner, hur stor del av produktionerna som omfattas av speglingskrav samt om samtliga av SR nämnda speglingsaspekter ryms i de speglingskrav som skrivs in i uppdragsbeställningarna. SR har även svarat på frågor om mätning och uppföljning avseende spegling. SR har svarat följande.

I princip all programproduktion i Sveriges Radio omfattas av olika typer av speglingskrav. Spegling är en stor del av den seriösa journalistikens natur; att mångsidigt och relevant visa, skildra och granska olika sidor av ett sakförhållande och hur det förhåller sig till ett sammanhang. Kraven på spegling finns formulerade i styrdokument för program- och nyhetsverksamheten och förs sedan vidare ut i organisationen via beställningar, uppdragsbeskrivningar och policy. Förutom de olika aspekter som beskrivs i public service-redovisningen (avsnitt 5.6) har vi också tillfört spegling av det globala perspektivet och dess påverkan på det nationella och de

lokala sammanhangen, för nyhetsverksamheten och vissa program. Kraven på spegling är alltså mångfacetterade och formuleras på skiftande sätt, eftersom enskilda program, ämnen och sammanhang har olika egentliga speglingsbehov.

Det ligger i det mångfacetterades natur att det är svårt att följa upp och mäta i en enhetlig mall för hela utbudet. I stället görs löpande uppföljning och i vissa fall mätningar på de olika redaktionerna. Då analyseras hur enskilda program motsvarar de krav som ställs, till exempel på spegling. Metoderna för uppföljning varierar beroende på programmets art, på hur det redaktionella arbetet är organiserat osv. Nyckelord för både utvärdering och återkoppling är att det ska göras metodiskt och kontinuerligt. Sveriges Radio arbetar fortlöpande med att utveckla metoder för återkoppling och utvärdering. I grunden utgår de olika metoderna alltid från lyssning på det som sänts. Genom att jämföra hur programmet lät med de mål som fanns, med vad som beställts eller med andra förutbestämda kriterier, får man en tydlig bild av vad som uppnåtts och vilka eventuella brister som finns. Ibland är bristerna av den arten att de förs vidare till beställarna eller till de som arbetar med program- eller kompetensutveckling.

SR hänvisar i denna del även till det löpande kvalitetsarbetet i verksamheten som finns beskrivet i avsnittet Utvärdering, återkoppling och programutveckling – interna produktioner.

Granskningsnämnden anser att det framgår av SR:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud och att bolaget arbetar med speglingsperspektivet i programverksamheten. Genom beskrivningarna i årets redovisning och kompletteringen till denna beskriver SR speglingsarbetet mer utförligt än tidigare.

SR bör fortsätta att utveckla redovisningen av hur SR mäter och följer upp speglingen ur olika aspekter, i olika typer av program. Vid en sammantagen bedömning får SR anses ha uppfyllt kravet på spegling i 9 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse SVT

Mångsidighet i SVT:s programutbud redogörs för genom beskrivningar av utbudet inom olika programområden samt genom redovisning av sända timmar inom programområdena.

Arbete med spegling nämns i avsnittet ”Mångfald och spegling”. Bland annat framgår att SVT:s har en mångfaldspolicy och en mångfaldsplan. SVT:s mångfaldspolicy beskrivs på följande sätt.

Sveriges Television är till för alla. SVT:s mångfaldspolicy värnar principen om alla människors lika värde. SVT välkomnar och respekterar olikheter med hänsyn till ålder, kön, könsidentitet eller annat uttryck, etnicitet, religion eller andra övertygelser, sexuell orientering och funktionsnedsättning. SVT värnar om mångfald i programutbudet grundat på publikens behov, intressen, perspektiv och åsikter. Målet är att publiken ska ha en stark identifikation med SVT.

SVT:s mångfaldsplan beskrivs på följande sätt.

Hela vår programproduktion ska genomsyras av tanken att vi inkluderar så många olika människor som möjligt. SVT för alla – om alla! Vi ska sträva efter att ha bredd och balans i vårt speglingsarbete. Vi ska arbeta för att öka mångfalden i våra program. Samtidigt är det viktigt att undvika stereotyper, till exempel att funktionsnedsatta inte automatiskt behandlas som offer, att inte alltid problematisera exempelvis etnicitet. Mångfaldsarbetet inkluderar även regional spegling och sociala aspekter.

Enligt SVT bifogas handlingsplanen till uppdragskontrakten och delas ut av SVT:s programledning. Vidare framgår att ambitionen är att systematiskt få in alla mångfalds- och speglingsaspekter i hela programutbudet.

SVT nämner bland annat nyhetsredaktionerna i Stockholm som enligt SVT för statistik över speglingen av hela landet och dagligen räknar andelen kvinnor, män och personer av utländsk härkomst, både bland reportrar samt bland medverkande i sändningarna. Barnredaktionens arbete med mångfaldschecklistor framhålls också. Ytterligare ett antal exempel där redaktioner arbetat med spegling ur olika aspekter redovisas.

Även under rubriken ”Allmänproduktion – 55-procentskravet” berörs spegling. För att säkerställa att SVT speglar hela landet har SVT en omfattande produktion utanför Stockholm. I många uppdragskontrakt finns en skrivning om att hela landet ska speglas och att man ska ta hänsyn till de olikheter som kan finnas runt om i landet. Det kan exempelvis ta sig uttryck i att produktionen spelas in på olika orter.

Granskningsnämnden noterar att det framgår av de beskrivningar och exempel som ges i redovisningen att SVT arbetar med spegling bland annat genom att bolaget har en mångfaldsplan som bifogas uppdragskontrakten.

SVT har getts tillfälle att komplettera sin redovisning avseende spegling. SVT har tillfrågats om i vilken utsträckning bolaget speglar förhållandena i hela landet, vilka förändringar som har genomförts avseende speglingsarbetet under år 2011 samt om specifika krav ställs på redaktionerna mot bakgrund av de av SVT nämnda mångfalds- och speglingsaspekterna. SVT har även svarat på frågor om mätning och uppföljning avseende spegling. SVT har i huvudsak svarat följande.

Speglingen i SVT:s program kommer till uttryck genom att produktioner befinner sig på olika platser, att opinionsbildare från olika landsändar medverkar i samhällsdebatten. Att de frågor som debatteras har sitt ursprung i olika situationer och omständigheter, att SVT samarbetar med kulturinstitutioner i hela landet. Den regionala nyhetsverksamheten är omfattande och sänds i första hand regionalt, men program såsom exempelvis Sverige idag innehåller till största delen regionalt material. Sverige idag sänder tre program i veckan och når hela befolkningen. Till detta kommer *Landet runt* och kulturprogrammet *Sverige* som har som särskilt

uppdrag att spegla händelser från hela landet, alltså fem program i veckan med unika uppdrag. Sammantaget anser SVT att kravet att spegla förhållandet i hela landet är uppfyllt. Samtliga programuppdrag har sedan tidigare innehållit bland annat SVT:s mångfaldspolicy och under 2011 upprättades också en övergripande handlingsplan för all allmän-tv produktion med ambitionen att systematiskt få in samtliga mångfaldsaspekter, inklusive regional spegling, i hela programutbudet. Redaktionerna ska arbeta systematiskt och sätta upp egna mål utifrån nedanstående mångfaldsaspekter för sin produktion.

Uppföljning och mätning görs årligen av respektive redaktion. Inom nyhetsverksamheten görs mätningar av exempelvis kön, men SVT producerar tusentals inslag varje år och har av praktiska skäl svårt att statistikföra dem utifrån medverkande och innehåll.

Granskningsnämnden anser att det framgår av SVT:s redovisning att bolaget har ett mångsidigt programutbud och att bolaget arbetar med speglingsperspektivet i programverksamheten. Mycket talar därför för att SVT har uppfyllt kraven på ett mångsidigt programutbud och spegling av hela landet.

SVT bör fortsätta att utveckla redovisningen av hur SVT mäter speglingen ur olika aspekter, i olika typer av program samt särskilt hur bolaget arbetar med att följa upp speglingen över tid. Vid en sammantagen bedömning får SVT med viss tvekan anses ha uppfyllt kravet på spegling i 9 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – UR

I sin bedömning av UR:s redovisning för år 2010 ansåg nämnden att UR fick anses ha uppfyllt kravet i 9 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse UR

UR:s programutbud ska enligt sändningstillståndet koncentreras till utbildningsområdet. UR:s redovisning utgår från de utbildningsområden som sändningstillståndet delar in UR:s verksamhet i; förskola, grund- och gymnasieskola samt högskola och vuxenutbildning.

Mångsidighet i UR:s programutbud redogörs för bland annat genom beskrivningar av utbudet för de olika utbildningsgrupperna samt genom redovisning av sända timmar inom olika ämnesområden. I UR:s redovisning talas vidare uttryckligt om mångsidighet i programutbudet på bland annat följande sätt.

Med mångsidighet avses dels olika genrer av program som nyheter, fakta och utbildning, dels olika typer av program inom dessa genrer för barn, ungdomar och vuxna. Vidare handlar mångsidigheten om var programmen är producerade, i Sverige eller ute i världen. Även programmens produktionstyper – egenproduktion, utlägg, samproduktion och inköp – bidrar till att upprätthålla mångfalden i utbudet.

Det uppges även att UR regelbundet undersöker mångfalden i programutbudet och att bolaget år 2008 slöt ett fyraårigt avtal med Medie-och kommunikationsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet i syfte att följa upp och granska UR:s programutbud ur ett mångfaldsperspektiv. Ett analysverktyg i form av ett mångfaldsformulär används för att mäta frekvensen och bilden av olika gruppers deltagande i UR:s programutbud. Under två slumpvis valda veckor kodas samtliga UR:s sändningar i radio och tv. Totalt ska sex undersökningar genomföras i syfte att få en bild av hur UR uppmärksammar frågor kring ålder, genus, nationalitet och funktionsnedsättning. I redovisningen redogör UR kort för resultatet av mätningarna år 2011.

Under rubriken ”Spegling av hela landet” framhålls att UR:s spegling utgår från utbildningsuppdraget och innebär att regionala och lokala perspektiv återfinns i utbudet och i verksamhetens aktiviteter. Utbildningsväsendet speglar samhällets mångfald och innefattar breda sociala kategorier som kön, ålder, ursprung/etnicitet, klass, funktionshinder och sexuell läggning. Det framgår även att UR under 2011 fortsatte att dokumentera och formalisera dialogerna med en rad grupper, bland annat på området nationella och andra minoriteter samt personer med funktionsnedsättningar. Exempel på det ges i redovisningen.

Granskningsnämnden anser att det framgår av UR:s redovisning att bolaget inom ramen för sitt uppdrag har ett mångsidigt programutbud och att arbete pågår för att tillgodose skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. UR får anses ha uppfyllt kravet i 9 § i sändningstillståndet.

4.2.2 55-procentsvillkoret

SR och SVT får med utgångspunkt i bolagens egna definitioner av vad som är styrande för produktioner utanför Stockholm, anses ha uppfyllt 55-procentskravet (punkt 12 respektive 14 i anslagsvillkoren).

Reglering

Den andel av allmänproduktionen i SR:s och SVT:s rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent (punkt 12 respektive 14 i anslagsvillkoren).

Utvärdering av 55-procentsvillkoret

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för år 2012 att 55-procentsvillkoret skulle avskaffas. Förslaget föregicks av en utvärdering av kravet som gjordes av Myndigheten för radio och tv. Riksdagen avlog emellertid regeringens förslag och villkoret kvarstår således.

Tidigare bedömning SR och SVT

I granskningsnämndens bedömning av redovisningarna för år 2010 uttalade nämnden att villkorets utformning gör det svårt att avgöra vad som ligger till grund för en viss procentsats. Nämnden ansåg vidare att respektive redovisning borde innehålla information om vad som avgjort att produktionerna har ansetts höra till en produktionsort utanför Stockholm under det aktuella året. Detta för att nämnden ska kunna avgöra om bolagen levt upp till kravet.

Nämnden konstaterade att SR redovisat att 57 procent av den rikssända allmänproduktionen hade producerats utanför Stockholm och att SR gett en kortfattad beskrivning av vilka faktorer som avgjort att produktionerna under år 2010 hade ansetts höra till en viss produktionsort. Enligt nämndens mening kunde det mot bakgrund av SR:s uppgifter diskuteras vad som borde krävas för att en produktion ska anses höra till en viss produktionsort. Med utgångspunkt i SR:s definition av vad som är styrande för produktioner utanför Stockholm, fick dock SR anses ha uppfyllt kravet.

Nämnden konstaterade vidare att SVT redovisat att 58 procent av den rikssända allmänproduktionen hade producerats utanför Stockholm. Nämnden, som dock inte kunde utläsa vad som avgjort att de produktioner utanför Stockholm som skett under år 2010 uppgick till 58 procent, kunde inte komma till någon annan slutsats än att SVT inte kunde anses ha uppfyllt kravet.

Uppfyllelse SR

I SR:s redovisning anges att 56 procent av allmänproduktionen har producerats utanför Stockholm under år 2011. Av redovisningen framgår även vad som avgjort att produktionerna under året har ansetts höra till en ort utanför Stockholm. SR nämner följande kriterier.

- Programmet läggs ut på en redaktion utanför Stockholm.
- Programmet läggs ut på ett produktionsbolag utanför Stockholm.
- Programmet läggs ut på en redaktion i Stockholm, men i programbeskrivningen anges explicit att programmet helt eller delvis ska produceras av medarbetare utanför Stockholm eller ha ett innehåll som helt eller delvis speglar Sverige utanför Stockholm.
- Beställaren bedömer att programmet innehåller material som speglar Sverige utanför Stockholm.

Granskningsnämnden konstaterar att årets redovisning innehåller av nämnden tidigare efterfrågad information om vad som avgjort att produktionerna har ansetts höra till en produktionsort utanför Stockholm. Enligt nämndens mening kan det diskuteras vad som bör krävas för att en produktion ska anses höra till en viss produktionsort. Med utgångspunkt i SR:s definition av vad som kännetecknar produktioner utanför Stockholm, får dock SR anses ha uppfyllt kravet i 12 punkten i anslagsvillkoren.

Uppfyllelse SVT

I SVT:s redovisning anges att 57 procent av allmänproduktionen har sitt ursprung från produktionsorter utanför Stockholm. Vidare uttalas:

Utgångspunkten för definitionen av 55-procentskravet är placeringen av den aktuella produktionens ansvarige utgivare enligt SVT:s delegationsordning, i praktiken SVT:s programchefer.

Av redovisningen framgår även att SVT sedan länge tillämpar definitionen främst med anledning av att programchefen både har ansvar för och störst möjlighet att påverka programmets konkreta utformning. Programcheferna ansvarar för produktion och programutveckling vid egenproduktion, produktionsutläggning, samproduktion och inköp av program där SVT varit involverade i produktionen. I Malmö och Göteborg finns vardera två programchefer, i Stockholm finns fem programchefer och i Umeå finns en programchef.

SVT har getts möjlighet att komplettera sin redovisning avseende 55-procentsvillkoret. Bland annat har bolaget bekräftat att det är produktionens ansvarige utgivares placering som avgör produktionsort.

Nämnden konstaterar att SVT i årets redovisning och komplettering till denna har specificerat vad som ligger till grund för procentsatsen. Enligt nämndens mening kan det diskuteras vad som bör krävas för att en produktion ska anses höra till en viss produktionsort. Med utgångspunkt i SVT:s definition av vad som kännetecknar produktioner utanför Stockholm, får dock SVT anses ha uppfyllt kravet i 14 punkten i anslagsvillkoren.

4.3 PRODUKTION OCH MÅNGFALD I PROGRAMVERKSAMHETEN

4.3.1 Variation i produktionsformer och utomstående medverkan

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan (17 §, 15 § respektive 15 § i sändningstillstånden).

Nämnden anser dock att SR:s kommande redovisningar bör ta upp hur många sändningstimmar respektive produktionsform svarar för.

Enligt nämnden bör UR i kommande redovisningar kommentera på vilket sätt bolaget avser att säkerställa en variation i produktionsformer även inom radioverksamheten.

Reglering

SR, SVT och UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Vid sidan om en betydande egen programproduktion ska utläggningar, samarbetsprojekt och inköp av program bidra till denna variation liksom utomståendes medverkan i den egna programproduktionen (17 §, 15 § respektive 15 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning - SR

Granskningsnämnden ansåg att SR vid en samlad bedömning av bolagets redovisning för år 2010 fick anses ha uppfyllt kravet på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan. Nämnden, som konstaterade att kostnader för olika produktionsformer redovisades, ansåg dock att SR:s kommande redovisningar borde ta upp hur stor andel de olika produktionsformerna utgjorde av det totala utbudet. Nämnden efterfrågade även en förklaring till att antalet medverkande minskat trots att kostnaderna för de medverkande hade ökat.

Uppfyllelse SR

I avsnittet om mångfald i programproduktionen i SR:s redovisning står att det varje år medverkar en stor mängd externa medarbetare i programproduktionen för att bredda mångfalden i SR:s utbud. De är kulturarbetare, musiker, specialister inom olika områden, externa producenter, frilansjournalister och produktionsbolag. Vidare uttalas bland annat att formerna för utomståendes medverkan varierar. Ett antal av SR:s programuppdrag läggs ut på externa

produktionsbolag som levererar färdiga program och bolagen bidrar också med programledare till både lokala program och riksprogram.

Av redovisningen framgår att antalet arvoderade medverkande inom produktionen, exklusive programanställda, var större år 2011 än år 2010. Kostnaderna för medverkande och programanställda var dock mindre år 2011. Detta beror enligt SR på att bolaget i högre utsträckning än tidigare har använt anställningsformen visstidsanställning vid programsatsningar och arbetstoppar. I redovisningen ges flera exempel på vilken roll utomstående medverkande fyller i programverksamheten.

Även exempel på produktionsbolag som SR samarbetat med ges. Av redovisningen framgår vidare antal anlitate bolag för programproduktion samt hur stora kostnader SR haft för produktionsutläggningar, samproduktioner och inköp av sändningsrätter under år 2011. SR redovisar till skillnad från förra året inga uppgifter om kostnader för inköp av sändningsrätter.

Redovisningen saknar siffror på hur stor andel de olika produktionsformerna utgör av det totala utbudet. Det kan konstateras att SR har en betydande egen programproduktion. Hur stor den är i förhållande till andra produktionsformer går dock inte att utläsa av redovisningen.

SR har fått frågan hur stor andel de olika produktionsformerna (egenproduktion, produktionsutläggningar, samproduktioner och förvärv av sändningsrätter) utgjorde av SR:s totala utbud år 2011. SR har svarat att produktionsform inte är en variabel i SR:s system för redovisning av sändningstid och att det därför inte är möjligt att ta fram de olika produktionsformernas andel av utbudet.

I syfte att få en mätbar uppföljning av de olika produktionsformernas inverkan på totalutbudet och variationen över tid anser nämnden att SR:s kommande redovisningar bör ta upp hur många sändningstimmar som respektive produktionsform svarar för. Detta påpekades av nämnden redan i fjolårets bedömning. Nämnden utgår från att SR:s redovisning för år 2012 kommer att innehålla uppgift om sändningstimmarernas fördelning på produktionsform.

SR ger i sin redovisning en utförlig beskrivning av utomståendes medverkande samt information om i vilka typer av produktioner de förekommer. Granskningsnämnden anser att det kan utläsas av SR:s redovisning att bolaget i enlighet med sitt public service-uppdrag har bidragit till mångfalden genom utomståendes medverkan i den egna programproduktionen.

Granskningsnämnden anser vid en samlad bedömning att SR får anses ha uppfyllt kraven på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan i 17 § i sändningstillståndet. Redovisningen bör dock, som framhållits, utvecklas.

Tidigare bedömning – SVT

Granskningsnämnden ansåg vid en samlad bedömning av SVT:s redovisning för år 2010 att bolaget fick anses ha uppfyllt kravet på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan. Nämnden efterfrågade dock en mer utförlig beskrivning av vad medverkande av utomstående kan bestå i samt information om i vilka produktioner utomstående medverkande förekommer för att tydligare kunna se hur SVT i enlighet med sitt public service-uppdrag har bidragit till mångfalden på denna punkt.

Uppfyllelse – SVT

Av SVT:s redovisning framgår att SVT liksom tidigare har en betydande egen programproduktion och att fördelningen mellan produktionstyper i stort sett motsvarar fördelningen år 2010.

SVT:s redovisning innehåller en översikt över kostnaderna för utomstående medverkande. Det framgår även att antalet arvoderade fysiska och juridiska personer har ökat något sedan år 2010. SVT ger en bild av hur arvodering av medverkande kan se ut och svårigheten i att beräkna antalet arvoderade medverkande. SVT uppger vidare att utomstående medverkande i högre utsträckning än tidigare är juridiska personer.

Av redovisningen framgår att utomstående medverkande främst förekommer inom dramaproduktion och underhållningsprogram samt även i kultur- och musikprogram. SVT har tillfrågats om utomstående medverkande har förekommit i andra av bolagets egenproduktioner än inom de uppräknade. SVT har svarat att beskrivningen i redovisningen endast utgör exempel och att det inte finns något utbudsområde där det inte förekommer utomstående medverkande.

Granskningsnämnden anser vid en samlad bedömning att SVT får anses ha uppfyllt kraven på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan i 15 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning - UR

Granskningsnämnden ansåg i bedömningen av UR:s redovisning för år 2010 att programverksamheten, sett till både radio och tv, fick anses bestå av en variation i produktionsformer samt att UR bidragit till mångfald i programproduktionen genom utomståendes medverkan. Nämnden uttalade dock att UR i kommande redovisningar borde kommentera på vilket sätt bolaget avser att säkerställa en variation i produktionsformer även inom radioverksamheten.

Uppfyllelse - UR

UR har i uppdrag att sända radio- respektive tv-program. UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Enligt nämndens mening innebär kravet på mångfald rimligen att såväl radio- som tv-verksamhet ska kunna visa upp en variation i produktionsformer.

Inom såväl radio som tv har UR en betydande egen programproduktion. Vad avser tv-produktion visar UR:s redovisning att det finns en variation i produktionsformer genom svenska produktionsutläggningar, svenska och utländska samproduktioner samt svenska och utländska förvärv. Samma spridning återfinns inte i radioutbudet där de produktionsformer som finns representerade, utöver egenproduktion, är svenska samproduktioner och svenska produktionsutläggningar. Redovisningen visar att produktionsutläggningar har ökat kraftigt och att samproduktioner minskat till endast två timmar förstasändning år 2011.

Om utomståendes medverkan uttalas i redovisningen att sådan medverkan i egna produktioner spelar en viktig roll för UR:s radio- och tv-utbud. Vidare beskrivs bland annat att utomstående medverkande förekommer i princip i samtliga produktioner och att typen av medverkande varierar med programinriktning.

UR:s programverksamhet i sin helhet, sett till både radio och tv, får enligt granskningsnämnden anses bestå av en variation i produktionsformer. Enligt nämnden kan det vidare utläsas av redovisningen att UR i enlighet med sitt public service-uppdrag har bidragit till mångfalden genom utomståendes medverkan i den egna programproduktionen. UR bör dock i kommande redovisning, vilket påpekades redan i förra årets bedömning, kommentera på vilket sätt UR avser att säkerställa en variation i produktionsformer även inom radioverksamheten.

Granskningsnämnden anser vid en sammantagen bedömning att UR får anses ha uppfyllt kraven på variation i produktionsformer och utomståendes medverkan i 15 § i sändningstillståndet.

4.3.2 Program av europeiskt ursprung och program på svenska språket

SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen.

Nämnden anser att programföretagens kommande redovisningar bör innehålla uppgifter som visar hur stor andel av programmen där artister verksamma i Sverige deltar respektive innehåller verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

Reglering

För SVT och UR gäller radio- och tv-lagens bestämmelser om program av europeiskt ursprung. I 5 kap. 7 § sägs följande.

Den som sänder tv på annat sätt än genom tråd ska se till att följande krav uppfylls, om det inte finns särskilda skäl mot det:

1. Mer än hälften av den årliga sändningstiden ska upptas av program av europeiskt ursprung.
2. Minst tio procent av den årliga sändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten ska avse program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter. En så stor andel som möjligt bör utgöras av program som har färdigställts under de närmast föregående fem åren.

Tv-sändningar ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

Andelen europiska produktioner redovisas i särskild ordning till Myndigheten för radio och tv.

Tidigare bedömning – SVT

I sin komplettering av 2010 års redovisning uttalade SVT att knappt 60 procent av programmen med europeiskt ursprung upptas av program på svenska språket samt att uppgifter om hur stor andel av sändningarna som innehöll program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige inte kunde ges. I sin bedömning av redovisningen uttalade nämnden att SVT:s kommande redovisningar borde innehålla sådana uppgifter. SVT ansågs dock vid en sammantagen bedömning ha uppfyllt kraven i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen.

Uppfyllelse – SVT

Av SVT:s redovisning framgår att 82 procent av det totala utbudet utgjordes av europeiskt material år 2011. En betydande del av det europeiska utbudet är svenskt, vilket enligt SVT medför att en stor del av utbudet är program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

SVT har tillfrågats hur stor andel av sändningarna med europeiskt ursprung år 2011 som innehöll program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige. SVT har svarat att 76 procent av sändningarna med europeiskt ursprung år 2011 innehöll program på svenska språket. SVT uttalar vidare, liksom föregående år, att registrering av hur stor andel av sändningarna som innehöll program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige år 2011 inte finns.

Nämnden anser att kommande redovisningar bör innehålla uppgifter som visar dessa andelar. Nämnden finner det dock sannolikt att den stora mängden program på svenska språket i betydande omfattning innehöll program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Granskningsnämnden anser vid en sammantagen bedömning att SVT får anses ha uppfyllt kraven i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen.

Tidigare bedömning – UR

I sin komplettering av 2010 års redovisning uttalade UR att knappt 76 procent av programmen med europeiskt ursprung upptas av program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige. I sin bedömning av redovisningen uttalade nämnden att UR:s kommande redovisningar borde innehålla uppgifter som visar hur stor andel av sändningarna som innehåller program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige. UR ansågs dock vid en sammantagen bedömning ha uppfyllt kraven i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen.

Uppfyllelse - UR

Av UR:s redovisning framgår att 90 procent av det totala utbudet för tv utgjordes av europeiskt material år 2011. Av den totala sändningsvolymen på 3 741 timmar i tv utgjorde 2 533 timmar svensk produktion. Den svenska produktionen är enligt bolaget, med vissa undantag, program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och program som innehåller verk av upphovsmän verksamma i Sverige. UR har liksom SVT ombetts specificera hur stor andel av sändningarna med europeiskt ursprung som innehåller program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige.

UR har svarat att 90 procent av sändningarna med europeiskt ursprung år 2011 innehöll program på svenska språket. UR uttalar även att registrering av hur stor andel av sändningarna som innehöll program med artister verksamma i Sverige respektive verk av upphovsmän verksamma i Sverige år 2011 inte finns.

Nämnden anser att kommande redovisningar bör innehålla uppgifter som visar dessa andelar. Nämnden finner det dock sannolikt att den stora mängden program på svenska språket i betydande omfattning innehöll program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Granskningsnämnden anser vid en sammantagen bedömning att UR får anses ha uppfyllt kraven i 5 kap. 7 § i radio- och tv-lagen.

4.4 KULTUR

SR och SVT får anses ha uppfyllt sina respektive kulturuppdrag för år 2011 (12 § respektive 10 § i sändningstillstånden). UR får anses ha uppfyllt sitt public service-uppdrag på kulturområdet (13 § i sändningstillståndet).

SR och SVT bör enligt nämnden tydligare redovisa det tredelade kulturuppdraget som innefattar bevakning, produktion och tillgängliggörande.

Reglering

SR och SVT ska erbjuda ett mångsidigt kulturutbud av hög kvalitet. Detta utbud ska fördjupas, utvecklas och vidgas under tillståndsperioden. SR och SVT ska bevaka, spegla och kritiskt granska händelser på kulturlivets olika områden i Sverige och i andra länder. Det utländska programutbudet ska spegla olika kulturkretsar och innehålla program från olika delar av världen. Program om och från de nordiska grannländerna ska sändas i syfte att stärka den nordiska kulturgemenskapen. SR och SVT ska, själva och i samarbete med utomstående producenter och utövare i det svenska kulturlivet, svara för en omfattande produktion av kulturprogram i vid mening och då särskilt på det svenska språket. Särskild vikt ska läggas vid dramaproduktion av hög kvalitet. En viktig del är att spegla de många olika kulturer och kulturyttringar som finns i Sverige. SR och SVT ska göra föreställningar, konserter och andra kulturhändelser tillgängliga för hela publiken genom samarbeten med kulturinstitutioner samt fria kulturproducenter på skilda kulturområden i hela Sverige. SVT ska bidra till utvecklingen av svensk filmproduktion (12 § respektive 10 § i sändningstillstånden).

I anslagsvillkoren för SR och SVT anges att bolagens respektive kulturuppdrag ska redovisas tydligare (punkt 17 respektive 21 i anslagsvillkoren).

UR ska erbjuda ett mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns i Sverige och innehåller program från olika delar av världen (13 § i sändningstillståndet).

Tidigare bedömning – SR, SVT och UR

I sin bedömning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att SR, SVT och UR fick anses ha uppfyllt sina respektive kulturuppdrag.

Uppfyllelse – SR

SR anser att det som är värt att notera inom programområdet är att Radioteatern har förnyat utbudet som också punktvis har integrerats i programutbudet och att *P3 Nyheter* särskilt har satsat på kulturnyheter för unga.

Under rubriken ”utveckling genom nya samarbeten och nya funktioner” pekar SR på att flera av SR:s specialistredaktioner under året har mötts i programutvecklingsgrupper där genrer och kunskaper ”korskopplats”. Flera genreöverskridande samarbeten, exempelvis mellan Radioteatern och samhällsredaktionen, har inletts och kommer att märkas i utbudet under år 2012.

På webbplatsen samlar sedan 2011 en självständigt arbetande redaktör SR:s kulturutbud i ämnesområden från alla kanaler.

Totalt har sändningstiden inom området kultur minskat med ca 900 timmar vilket SR förklarar med att Radio Swedens sändningar på kort- och mellanvåg upphörde den första november 2010. Kostnaden för sändningarna inom området kultur har ökat med ca 11 miljoner kronor, från 251,9 Mkr år 2010 till 262,8 Mkr år 2011.

I redovisningen ges flera exempel på program som bevakar, speglar och granskar kulturlivet i Sverige och världen. SR pekar bland annat på aktuella politiska händelser utomlands som granskats med en kulturell vinkel i flera olika program. SR ger också exempel på program som bevakar till exempel populärkultur och aktuella trender och tendenser inom kulturen. SR beskriver vidare hur bolaget arbetar med mångfaldsmål och att satsningen år 2010 på mångfaldsreportrar förstärkt redaktionerna och bidragit till att förnya innehållet.

SR lyfter fram att bolaget erbjuder landets största kulturscen med det lägsta biljettpriset och ger en rad exempel på egenproducerad dramaproduktion som sänts under året. I redovisningen återfinns också en beskrivning av ett omfattande samarbete med kulturinstitutioner både vad gäller produktion och

tillgängliggörande av föreställningar, konserter och andra kulturhändelser. SR pekar också på en omfattande publikkontakt.

SR uppger att SR och public service-företagen i de nordiska länderna har ett etablerat samarbete. Publicistiskt sker samarbete naturligt i samband med stora nyhetshändelser, bland annat med medverkade reportrar från Danmarks radio i P4 Malmöhus i samband med det danska valet, och samhällsredaktionen samsände med NRK en högmässa från Oslo med anledning av attentaten på Utöya. Vid gränserna etableras vidare mer regelbundna och intensiva samarbeten. Sameradion har dagligt nyhets- och reportageutbyte med både NRK:s och YLE:s Sápmiredaktioner, P4 Väst har varje vecka en norsk programledare i det lokala nyhetsprogrammet och P4 Värmland har nyhetssamarbete med NRK Östfold och NRK Hedmark. SR uppger också att musikredaktionen deltar i flera nordiska samarbeten, delvis inom ramen för EBU. År 2011 producerades en nordisk-baltisk konsertserie och ett sommarfestivalerbjudande till medlemsländerna.

Granskningsnämnden konstaterar att SR:s redovisning är utförligare än föregående år, vilket ligger i linje med kravet i anslagsvillkoren att kulturuppdraget ska redovisas tydligare. Enligt nämndens mening vore det dock värdefullt om redovisningen gav en mer lättöverskådlig och tydlig uppdelning av det tredelade uppdraget som innefattar bevakning, produktion och tillgängliggörande (jmf prop. 2008/09:195 s. 41 och 42). Sammanfattningsvis får SR anses ha uppfyllt sitt kulturuppdrag för år 2011.

Uppfyllelse - SVT

SVT ger flera exempel på program som ryms inom det utbud som klassificerats som kulturfakta med uppgift att bevaka, spegla och kritiskt granska händelser på kulturlivets olika områden.

SVT framhåller *K Special* som sände kulturdokumentärer från Sverige och världen på bästa sändningstid på fredagar. SVT lyfter också fram *Babel* som har litteratur som främsta bevakningsområde där ett särdrag för året varit formatet Dokudikt där olika författare under titeln *Svenska folkets kärleksdikt* fick möjlighet att beskriva verkligheten år 2011.

Ett exempel på programnyheter under 2011 var *Maestro* som producerades i nära samarbete med Kungliga musikhögskolan, Sveriges Radios symfoniorkester och radiokören. SVT ger också exempel på dramaproduktion med bland annat storsatsningen *Anno 1791*, *Bibliotekstjuven*, *Drottningoffret*, *Bron* och *Gynekologen i Askim*. SVT har tillsammans med utomstående också producerat tio novellfilmer som visats under år 2011.

SVT framhåller att programmet *Veckans föreställning*, som tillsammans med *Musikguiden* ersatte *Veckans konsert*, har lett till en ökning av utbudet inom området

musik och kultur. SVT har samarbetat med en rad kulturinstitutioner och tillgängliggjort föreställningar från deras scener. Alla allmänproduktionsorter bidrar med kulturevenemang från sin del av landet och i redovisningen ges exempel på föreställningar som sänts. SVT har även sänt galor, seminarier från Bok- och biblioteksmässan samt 2011 års nobelpristagares litteraturföreläsning.

SVT är en del av Nordvisionsutbytet och en stor del av de nordiska samproduktionerna finanseras via Nordvisionsfonden. SVT ger exempel på program som sänts inom ramen för utbytet. Under kategorin Kultur nämns den svensk-danska serien *Bron*. Totalt har SVT sänt 1367 timmar med förvärvade program av nordiskt ursprung.

Granskningsnämnden konstaterar att SVT:s redovisning i år inte är utförligare än förra årets, trots att anslagsvillkoren innehåller ett krav på att kulturuppdraget ska redovisas tydligare. Enligt nämnden bör ett sådant tydliggörande ske i redovisningen genom en tydlig uppdelning av det tredelade uppdraget som innefattar bevakning, produktion och tillgängliggörande (jmf prop. 2008/09:195 s 41-42). Sammanfattningsvis får SVT anses ha uppfyllt sitt kulturuppdrag för år 2011.

Uppfyllelse - UR

UR har i sin redovisning på ett tydligt sätt visat att bolaget tillhandahåller ett mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns i Sverige och att UR:s utbud innehåller program från olika delar av världen. Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt sitt public service-uppdrag på kulturområdet.

4.5 BARN OCH UNGA

Sammantagen reglering

SR, SVT och UR ska erbjuda ett varierat utbud av program av hög kvalitet för och med barn och unga. Programmen ska på barns och ungdomars egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen. Programföretagen ska ha en omfattande nyproduktion och egen produktion av program i olika genrer för barn och unga. Bolagen ska särskilt utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna. SR, SVT och UR ska ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper. SVT och UR ska även ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

För samtliga programföretag gäller att tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning ska prioriteras särskilt (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

För SVT gäller även att inriktningen på programverksamheten för döva ska vara att sända främst nyheter, information och kulturprogram på teckenspråk. Barn och ungdomar ska särskilt prioriteras (13 § i sändningstillståndet).

SR, SVT och UR får enligt sändningstillstånd och anslagsvillkor fördela ansvaret för olika slags insatser i fråga om program om och för personer med funktionsnedsättningar. Enligt överenskommelsen för år 2011 har SVT under året haft ett särskilt ansvar för produktion av tv-program för döva.

Enligt sändningstillstånden ska SR, SVT och UR ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får SR, SVT och UR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser. Av bolagens överenskommelse för år 2011 framgår bland annat att SR under året har haft ett särskilt ansvar för att sända och producera program på romani chib.

4.5.1 Nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga

SR får anses ha levt upp till kravet på utbud av nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga (14 § i sändningstillståndet). Nämnden anser dock att SR inte kan anses ha uppfyllt kravet på utbud av fakta för barn (14 § i sändningstillståndet).

SVT får anses ha uppfyllt kravet på utbud av nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn (11 § i sändningstillståndet). Nämnden anser dock att SVT inte kan anses ha uppfyllt kravet på utbud av nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga (11 § i sändningstillståndet).

UR får anses ha uppfyllt kravet på utbud av nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga (11 § i sändningstillståndet). Nämnden anser att kommande redovisningar bör utvecklas till att omfatta en redogörelse för omfattningen av nyhetsverksamheten för barn och unga.

Reglering

SR, SVT och UR och ska erbjuda ett varierat utbud av program av hög kvalitet för och med barn och unga. Programmen ska på barns och ungdomars egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning – SR

För år 2010 redovisade SR tio sändningstimmar nyheter och en sändningstimme i kategorin samhälle för barn. Granskningsnämnden ansåg att det var tveksamt om bolaget fick anses ha uppfyllt kravet på utbud av nyheter och fakta för barn i 14 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SR

Av SR:s redovisning framgår att bolaget sänt 27 timmar nyheter för barn upp till 12 år. Utbudet för barn upp till 12 år har därutöver bestått av 1 315 timmar kultur, 87 timmar underhållning och 4 100 timmar musik. Av redovisningen framgår att bolaget inte har sänt program inom områdena livsstil, sport och samhälle för barn upp till 12 år. Nämnden konstaterar att SR sänt nyheter för barn upp till 12 år men anser inte att SR genom de övriga redovisade sändningstimmarerna kan anses ha levt upp till kravet på fakta för barn i 14 § i sändningstillståndet.

Av redovisningen framgår att SR haft sändningar för äldre barn och unga inom de aktuella områdena. Denna målgrupp avser enligt redovisningen barn och unga i åldern 12 till 19 år. Av redovisningen framgår att 265 timmar nyheter, 448 timmar samhälle och 17 654 timmar kultur/musik har sänts. Detta innebär en ordentlig minskning i sändningstimmar avseende kultur och musik jämfört med 2010 års sändningstimmar som uppgick till 27 435 timmar. SR förklarar minskningen med att tre webbkanaler har lagts ned.

SR har getts möjlighet att peka ut de ställen i redovisningen där webbsändningar inräknats i det totala antalet sändningstimmar samt ombetts specificera hur stor del av de totala sändningstimmarerna som utgörs av webbsändningar.

SR har svarat att av de totalt 20 000 sända timmarna för barn och ungdomar mellan 13 och 19 år utgör drygt 5 000 timmar webb-unikt material inom områdena kultur, underhållning och musik.

Granskningsnämnden konstaterar att ett omfattande utbud har sänts i radio. SR får därmed anses ha uppfyllt kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga.

Tidigare bedömning – SVT

Granskningsnämnden ansåg i bedömningen av 2010 års redovisning att SVT inte kunde ansetts ha levt upp till kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser avseende äldre barn och unga. SVT redovisade då drygt 50 sändningstimmar inom området fakta. Sändningar för äldre barn och unga inom områdena nyheter och kultur saknades.

Uppfyllelse – SVT

Granskningsnämnden konstaterar att SVT redovisar sändningar för barn inom de aktuella områdena. Bolaget redovisar 81 timmar kultur/musik, 238 timmar fakta och 27 timmar nyheter. SVT får anses ha levt upp till kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn i 11 § i sändningstillståndet.

Av SVT:s redovisning framgår att programutbudet för äldre barn och unga domineras av fiktion och underhållning. Vidare innefattar utbudet 12 sändningstimmar inom området fakta. Sändningar för äldre barn och unga inom områdena nyheter och kultur saknas även år 2011. Nämnden anser att SVT inte kan anses ha levt upp till kravet på nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga i 11 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning – UR

I sin bedömning av UR:s redovisning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att det inte framgick i vilken omfattning UR hade sänt nyheter för barn och unga. Nämnden ansåg mot den bakgrunden att bolaget inte kunde anses ha levt upp till kravet på utbud av nyheter för barn och unga i 11 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse - UR

Av UR:s redovisning framgår att bolagets utbud för barn samt för äldre barn och unga är mycket varierat. Granskningsnämnden anser att det går att utläsa av redovisningen för år 2011 att utbudet omfattar produktion inom områdena kultur och fakta. Vad avser nyheter uttalas bland annat följande i redovisningen.

UR sänder de facto nyheter för barn och unga. I tabell 4.5 A och 4.5 B är dessa nyhetsprogram klassificerade i enlighet med skolämnesindelningen. På radiosidan ryms de inom skolämnena "Engelska", "Franska", "Spanska" och "Tyska", och på tv-sidan inom ramen för ämnet "Samhälle" (Lilla Löpsedel/Lilla Aktuellt – skola).

Granskningsnämnden kan mot bakgrund av redovisningen konstatera att UR sänt nyheter. UR får anses ha uppfyllt kravet på nyheter, fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga. Kommande redovisningar bör dock enligt nämnden utvecklas till att omfatta en redogörelse för omfattningen av nyhetsverksamheten för barn och unga.

4.5.2 Egen nyproduktion för barn och unga

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på en omfattande egen nyproduktion för barn och unga (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Enligt nämnden bör SVT:s kommande redovisning innehålla uppgift om hur stor del av produktionen som avser barn respektive unga.

Enligt nämnden bör SR:s och UR:s kommande redovisningar innehålla uppgift om hur omfattande nyproduktionen för barn och unga är och hur stor del av den som är egenproducerad.

Reglering

Programföretagen ska ha en omfattande nyproduktion och egen produktion av program i olika genrer för barn och unga (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Inför den förra tillståndspanoden framhöll regeringen behovet av nyskapande barn- och ungdomsprogram, vilket enligt regeringen bland annat innebar ”att programföretagen ska ha en omfattande egen nyproduktion” (prop. 2005/06:112 s. 59). Granskningsnämnden anser mot den bakgrunden att ”omfattande nyproduktion och egen produktion” syftar på just egen nyproduktion.

Tidigare bedömning – SR

Nämnden uttalade i bedömningen av 2010 års redovisning att SR:s kommande redovisning borde kompletteras med uppgift om hur omfattande nyproduktionen för barn och unga är och hur stor del av den som är egenproducerad. Enligt nämnden var det tveksamt om SR fick anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion.

Uppfyllelse - SR

I sin redovisning för år 2011 ger SR exempel på nyproduktion. Av beskrivningarna framgår att bolaget under året har haft nyproduktion inom olika genrer för både barn och unga och att produktionen i huvudsak förekommit inom ramen för befintliga program. Nämnden konstaterar att det inte framgår exakt hur omfattande nyproduktionen för barn och unga är, eller hur stor del av den som är egenproducerad. Nämnden har funnit skäl att ställa frågor i denna del. SR har svarat följande.

Samtliga program för barn och unga inom Sveriges Radio är antingen helt egenproducerade (det vill säga internt producerade) eller specialbeställningar till externa produktionsbolag men med Sveriges Radio-producent tillika kvalitetsansvarig. Till exempel beställde vi julkalendern "Allt du önskar" av författaren Sara Kadefors. Produktionen gjordes av produktionsbolaget Filt med Inga Rexed från SR Göteborg som exekutiv producent och kvalitetsansvarig. De flesta programmen för barn och unga är nyproducerade. Vi sänder varje år en del repris av äldre klassiker. Detta för att även nya generationers barn ska få ta del av äldre kända verk.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion för barn och unga i 14 § i sändningstillståndet. Enligt nämnden bör dock SR:s kommande redovisning innehålla uppgift om hur omfattande nyproduktionen för barn och unga är och hur stor del av den som är egenproducerad.

Tidigare bedömning – SVT

Granskningsnämnden uttalade i sin bedömning av SVT:s redovisning för år 2010 att bolagets kommande redovisning borde innehålla uppgift om hur stor del av den egna nyproduktionen som avser barn respektive unga och om materialet har skapats inom ramen för redan befintliga program eller inte. Enligt nämnden var det tveksamt om SVT fick anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion i 11 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse - SVT

Av SVT:s redovisning för år 2011 framgår att bolaget har en egen nyproduktion i olika genrer för barn och unga och att den har ökat sedan år 2010. Utbudet för barn och unga bestod till största delen av repris. De förstagsvisade programmen bestod till största del av utländska inköp som dubbats eller textats. Det svenska utbudet bestod till övervägande del av nyproducerad egenproduktion.

Granskningsnämnden konstaterar att det inte framgår hur stor del av den egna nyproduktionen som avser barn respektive unga. SVT har getts möjlighet att komplettera redovisningen med dessa uppgifter. SVT har svarat att 481 timmar egenproducerade förstasändningar riktade sig till barn och unga. Av dessa var 373 timmar riktade till barn i åldrarna 3 till 11 år. 108 timmar var riktade till unga i åldrarna 12–19 år. Den absolut övervägande delen av utbudet för unga mellan 12 och 19 år var *Musikhjälpen* som var långa direktsändningar för att uppmärksamma temat "Alla flickor har rätt att gå i skolan" och via Radiohjälpen samla in pengar. Programmet var en samproduktion med SR. Drygt 90 timmar sändes i SVT2 och dessutom sändes det kontinuerligt på webben. Unga i åldrarna 12–19 år är svåra att nå med särskilda program i marksänd tv och därför inriktas resurserna för denna målgrupp till webben. Ett annat sätt att nå målgruppen är program som riktar sig till hela familjen, så som *Mästarna mästare*, *Minuten*, *Helt magiskt* med flera. Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion för barn och unga i 11 § i sändningstillståndet.

Enligt nämnden bör SVT:s kommande redovisning innehålla uppgift om hur stor del av produktionen som avser barn respektive unga. Se också nämndens bedömning av SVT:s utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar nedan.

Tidigare bedömning – UR

I sin bedömning av UR:s redovisning för år 2010 uttalade nämnden att det inte gick att utläsa exakt hur omfattande den egna nyproduktionen för barn respektive unga var. Nämnden, som ansåg att bolagets kommande redovisning borde innehålla sådana uppgifter, uttalade att det var tveksamt om UR fick anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion i 11 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse - UR

Av UR:s redovisning framgår att bolaget under år 2011 har haft en omfattande produktion för barn och unga inom olika genrer. Det går dock inte att utläsa exakt hur omfattande den egna nyproduktionen för barn respektive unga är. Det får till följd att nämnden, trots att UR redovisar en omfattande totalproduktion för barn och unga, har svårt att bedöma om bolaget har levt upp till kravet på egen nyproduktion för barn och unga.

UR har getts möjlighet att komplettera sin redovisning i denna del. UR har svarat att bolaget har sänt 66 timmar egenproducerade tv-program för barn och 40 timmar egenproducerade tv-program för unga. Bolaget har vidare sänt 26 timmar egenproducerade radioprogram för barn och 20 timmar egenproducerade radioprogram för unga.

UR får anses ha uppfyllt kravet på omfattande egen nyproduktion i 11 § i sändningstillståndet. Enligt granskningsnämnden bör dock UR:s kommande redovisning innehålla uppgift om hur omfattande nyproduktionen för barn och unga är och hur stor del av den som är egenproducerad.

4.5.3 Utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar

SR och UR får anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar (14 § respektive 11 § i sändningstillståndet).

SVT får anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn. SVT kan dock inte anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för ungdomar (11 § i sändningstillståndet).

Reglering

Bolagen ska särskilt utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning – SR

I sin bedömning av SR:s redovisning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att SR fick anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar.

Uppfyllelse – SR

Av SR:s redovisning framgår att programutbudet år 2011 omfattat ett stort antal sända timmar inom alla ämnesområden som redovisningen tar upp för äldre barn och ungdomar. SR har delat upp sitt barnutbud i två målgrupper, där de äldre barnen är de mellan 9 och 12 år. Ungdomar avser åldersgruppen 13 till 19 år. Av SR:s sändningar för både barn och unga år 2011 utgör utbudet för ungdomarna liksom tidigare den dominerande delen av sändningarna med cirka 70 procent av sändningstiden där den största delen utgörs av musik. Sändningarna för ungdomar, musiksändningarna borträknat, utgör cirka tio procent av den totala sändningstiden för barn och unga.

Under rubrikerna Program för äldre barn och Utbudet för ungdomar ges exempel på SR:s arbete med att utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna.

Avseende de äldre barnen nämns bland annat *Unga Radioteaterns* lyssnarundersökning och specialgjorda humorinslag i P4. Under hösten startade *Juniorsporten* och vid höstlovet fick barnen ta över P4 under en helg.

Vad avser ungdomar lyfts bland annat följande fram som exempel på verksamhet under år 2011. Det övervägande arbetet har skett i P3 vars syfte är att erbjuda vad SR beskriver som ung public service. *P3 Star* hade en låtskrivarskola och bevakade Melodifestivalen. Exempel ges på hur *P3 Nyheter* har arbetat för att engagera sin publik under året. P3 Debatt är ett diskussionsforum som startades under år 2010. Det har utvecklats och blir ofta en del av nyhetsflödet i *P3 Nyheter*. I *P3 Granskar* som sändes i några avsnitt under hösten fick publiken komma med tips på vad som borde granskas. Musikhjälpen är ett årligt evenemang som bygger på idén att förena publikens intresse för musik med engagemang för medmänniskor. Temat år 2011 var ”Alla flickor har rätt att gå i skolan”. *Metropol* är en lokal kanal för den unga publiken i Stockholm. Under höstlovsveckan genomförde *Metropol* en turné med syfte att komma närmare publiken och att få fler att komma till tals i sändningarna.

Under år 2011 hade programmet *P3 Spel*, med syfte att möta det växande intresset för tv- och datorspel bland tonåringar, premiär. Även programmet *P3 Sport* hade

premiär. Din Gata 100,6 firade 5-årsjubileum och satsar på förnyelse och att locka en ny generation tonåringar. P4 Jönköping startade *Vi i åttan*, där åttondeklassarna fick spela in sitt eget radioprogram. I P4 Sörmlands serie *Lära för livet* hördes barn, ungdomar och skolpersonal. P4 Västs *P4 Megafons* målgrupp är ungdomar i övre tonåren. Under året direktsände man från fritidsgårdar och visade på skillnader i ungdomars respektive politikernas bild av verkligheten.

Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar i 14 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning - SVT

I sin bedömning av SVT:s redovisning för år 2010 konstaterade nämnden bland annat att utbudet för ungdomar hade minskat betydligt sedan år 2009. SVT uppgav i sin komplettering till redovisningen att bolaget haft svårigheter med att klassificera program som särskilda ungdomsprogram då det enligt SVT är tydligt att det är svårt att nå unga med program som bär stämpeln ungdomsprogram. SVT uppgav att bolaget därför gjorde en hel del förändringar i det ordinarie utbudet som bättre skulle passa en yngre målgrupp och att resurserna skulle komma att koncentreras till webben. SVT angav som förklaring till det minskade utbudet för ungdomar att program hade lagts ned sedan det konstaterats att de inte nått den tänkta målgruppen.

Granskningsnämnden framhöll att ”programverksamhet” närmast avser att sända och producera program. De beskrivningar som gavs i redovisningen visade enligt nämnden inte att SVT under året särskilt hade utvecklat sin programverksamhet för de äldre barnen och ungdomarna. Nämnden uttryckte vidare att SVT borde utveckla detta område i sin redovisning år 2011 och ansåg att bolaget inte kunde anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar.

Uppfyllelse – SVT

Av SVT:s sändningar för både barn och unga år 2011 utgjorde utbudet för ungdomarna liksom år 2010 ungefär sju procent av sändningstiden. Vad avser arbetet med äldre barn och unga under år 2011 framgår följande av SVT:s redovisning.

Förr liksom är ett nytt vetenskapligt program för de äldre barnen som började sändas veckovis under år 2011. Under året sände Lilla Aktuellt-redaktionen fyra kvartslånga utrikesdokumentärer som skildrade barn i olika situationer runt om i världen. *Hos Vicky* var en show från Malmö. För de lite äldre barnen visades *Svaleskär*, en dramathriller. *Hjärnkontoret* är ett program som funnits i 16 år och som beskrivs ha ett fungerande format med konstant förnyelse av koncept och kunskap. SVT säger vidare att bolaget inför och under år 2011 har arbetat mycket med att ta fram bra titlar för unga i åldrarna 12–19 år. Ett exempel på detta är *15-*

filmerna, som sänds på webben och är fem minuter långa filmer om olika känsliga ämnen med möjlighet till att i efterhand kommentera programmen.

SVT har uppmanats utveckla hur bolaget under år 2011 *särskilt* utvecklat programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna samt tillfrågats vilka åldrar som enligt SVT omfattar ”äldre barn”. SVT har även fått frågan om bolaget har fler exempel på titlar för 12–19-åringar än 15-filmerna.

SVT har svarat att 7-11-åringar räknas som ”äldre barn”. Exempel på titlar för 12–19-åringar är *Danne och Bleckan*, *Kaka på Kaka*, ytterligare nya program med Ana-Gina och hela det utbud som tillgängliggörs på SVT Humor. Delar av detta utbud har även sänts i marksänd tv. SVT har även svarat ovan under rubriken egen nyproduktion för barn och unga att den absolut övervägande delen av den egna nyproduktionen för unga mellan 12 och 19 år var *Musikhjälpen* som var långa direktsändningar för att uppmärksamma temat ”Alla flickor har rätt att gå i skolan” och via Radiohjälpen samla in pengar. Programmet var en samproduktion med SR. Drygt 90 timmar sändes i SVT2 och dessutom sändes det kontinuerligt på webben.

Granskningsnämnden anser att med begreppet programverksamheten i sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i marksänd tv. Nämnden anser inte att de beskrivningar som ges i redovisningen eller i kompletteringen till denna kan ligga till grund för slutsatsen att SVT under år 2011 särskilt har utvecklat sin programverksamhet i tv för ungdomarna. SVT kan därmed inte anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för ungdomar i 11 § i sändningstillståndet.

Tidigare bedömning - UR

Nämnden ansåg att det inte framgick av beskrivningarna i UR:s redovisning för år 2010 att bolaget under året särskilt hade utvecklat sin programverksamhet för de äldre barnen och ungdomarna. Nämnden ansåg att detta borde utvecklas i kommande redovisning och att UR inte kunde anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar.

Uppfyllelse – UR

UR redovisar ett omfattande utbud för grund- och gymnasieskolan inom många ämnesområden. Dock går det inte att utläsa hur många sändningstimmar som avser äldre barn och ungdomar. I redovisningen ges exempel på program och webbplatser riktade till olika årskurser. Bland annat nämns radioserien *Indiska berättelser* där avsnittet Krishna nominerades år 2011 till Prix Europa. I *Lilla Aktuellt – skola* sändes nyheter under året. UR sände under år 2011 *Sex på kartan* som nominerats till tv-priset Kristallen samt lyfts fram inom ”Proud to present” av EBU (European Broadcasting Union).

Specifikt rörande de äldre barnen och ungdomarna sägs under rubriken årskurs 7–9 att UR under år 2011 utvecklade programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna genom att öka radiovolymen för ungdomar (*Pop & politik* och *Hängla*), bearbeta program för vuxna till att passa gymnasiet, samt utveckla nya programkoncept i samråd med pedagoger för att anpassa tilltal och format för att fungera väl i målgruppen (tv-serierna *Extreme places with Björnulf* och *Kamikaze*, båda för årskurs 7–9).

I *Pop & politik*, som beskrivs under rubriken Radio- och tv-program för gymnasieskolan, skildras musik som ett uttryck för samhällsutvecklingen. Serien vann Stora Radiopriset 2011. Under samma rubrik nämns även *Hotellpraktikanterna* som en av UR:s stora satsningar år 2011 samt *Medialized*, en programserie om medier, som sändes under året. Även inköpta samproduktioner som sändes under namnet Kortfilmsklubben omnämns under rubriken.

Hängla i P3, som beskrivs under rubriken årskurs 7–9, samsändes med P3:s satsning kring sex och äldre ungdomar, *Ligga med P3*. Språkprogrammet *Kamikaze* nämns under samma rubrik liksom geografiserien *Extreme places with Björnulf*.

De exempel som UR ger på hur bolaget utvecklat programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna avser årskurs 7 och uppåt. UR har mot den bakgrunden tillfrågats vilka åldrar som enligt UR omfattar ”äldre barn”.

UR har svarat att bolaget följer den åldersindelning i årskurser som görs i ungdomsskolan och gymnasieskolan. Det betyder att UR redovisar program producerade för förskolan upp till årskurs 6 som program för barn och program för årskurs 7 upp till gymnasiet som program för unga.

Nämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på utveckling av programverksamheten för äldre barn och ungdomar i 11 § i sändningstillståndet.

4.5.4 UR:s särskilda ansvar för barn- och ungdomsutbildning

UR får anses ha uppfyllt kravet beträffande barn- och ungdomsutbildning (9 § i sändningstillstånden).

UR ska koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten ska bland annat bedrivas inom utbildningsområdena barn- och ungdomsutbildning och inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden (9 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden konstaterar att UR redovisar ett omfattande utbud för grund- och gymnasieskolan inom många ämnesområden. UR får mot den bakgrunden anses ha uppfyllt kravet beträffande barn- och ungdomsutbildning i 9 § i sändningstillståndet.

4.5.5 Barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper

Vad avser finska, meänkieli och samiska får SR, SVT och UR anses ha uppfyllt kraven på särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga och etniska minoritetsgrupper (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Vad avser utbudet för språkgruppen romani chib kan SR, SVT och UR emellertid inte anses ha uppfyllt detta krav (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

Nämnden anser att det av SVT:s och UR:s redovisningar bör framgå hur sändningstimmarna på respektive minoritetspråk fördelar sig på olika ämnesområden.

Reglering

Enligt sändningstillstånden ska SR, SVT och UR ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper (14 §, 11 § respektive 11 § i sändningstillstånden).

I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får SR, SVT och UR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser.

Av bolagens överenskommelse för år 2011 framkommer bland annat att SR har haft ett särskilt ansvar för att producera och sända program på romani chib.

Tidigare bedömning

Nämnden ansåg i sin bedömning av bolagens redovisningar för år 2010 att det som SR, SVT och UR redovisat rörande utbudet för barn tillhörande språkgruppen romani chib inte var tillräckligt för att bolagen kunde anses ha uppfyllt kraven i sina respektive sändningstillstånd avseende språkgruppen. Vad avsåg finska, meänkieli och samiska ansåg granskningsnämnden, vid en bedömning av programföretagens samlade programverksamheter, att bolagen, genom i synnerhet SR:s försorg, med viss tvekan fick anses ha uppfyllt kraven i

sina respektive sändningstillstånd. Beträffande SVT:s och UR:s redovisningar uttalade nämnden att det av kommande redovisningar borde framgå hur sändningstimmarna för respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden.

Uppfyllelse – SR, SVT och UR

Programföretagens public service-redovisningar visar att följande antal timmar för barn och unga (förstasändningar och repriserna sammanlagt) har sänts under år 2011.

	SR	SVT	UR
Finska	4 226	37	6
Meänkieli	63	5	1
Samiska	3 504	25	11
Romani chib	5	0	2
Totalt	7 798	67	20

Av tabellen Program för barn- och ungdomar 2011 per programområde, i SR:s redovisning framgår att bolaget har haft sändningar för barn och unga på finska inom samtliga programområden som redovisningen tar upp, det vill säga Nyheter, Samhälle, Livsstil, Kultur, Sport, Underhållning, Musik och Service. På meänkieli har sänts Samhälle, Kultur, Underhållning och Musik. På samiska redovisar SR sändningar inom alla områden utom Livsstil, Sport och Service. Vad avser romani chib redovisas endast en timme under området Kultur. I text beskrivs att SR har producerat sagor för barn under året på samtliga minoritetsspråk samt jiddisch i *Magiska skrinet*. Sagorna har sänts i FM och på webben. Vidare nämns Sisoradions program *Tähti* för och med sverigefinska ungdomar samt Sameradions ungdomsprogram.

SVT:s redovisning innehåller inte något särskilt om verksamheten för barn som tillhör minoriteterna finska, meänkieli, samiska och romani chib. SVT:s utbud för samtliga barnminoriteter (inklusive teckenspråk) under år 2011 har enligt redovisningens tabell med titeln Den rikssända programverksamheten per utbudskategori för barn och ungdom omfattat 132 timmar uppdelat på Underhållning och Fritidsfakta. Om denna information kompletteras med uppgifterna i tabellen Den rikssända programverksamheten för minoritetsspråk enligt överenskommelsen med SR och UR kan utläsas att de 132 timmarna för barn och unga innefattar 37 timmar på finska, fem timmar på meänkieli och 25 timmar på samiska (samt 64 timmar på teckenspråk). Inga sändningstimmar på

romani chib redovisas. Av redovisningen framgår inte hur sändningarna för respektive minoritetsspråk fördelar sig på olika ämnesområden. Nämnden anser att detta bör framgå av kommande redovisningar.

Av UR:s redovisning framgår att bolaget har bedrivit sändningar för barn och unga på de nationella minoritetsspråk som enligt sändningstillståndet ska inta en särställning i programverksamheten. Tabellen med titeln Antalet sända timmar på de nationella minoritetsspråken samt teckenspråk 2011 visar att utbudet för barnminoriteter bestod av sex timmar på finska (tv), drygt en timme på meänkieli (tv), 11 timmar på samiska (varav drygt nio tv) samt två timmar (tv) på romani chib. Några exempel på program som sänts för barnminoriteter ges i text. Av redovisningen framgår inte hur sändningstimmarna för respektive minoritetsspråk är fördelade på olika ämnesområden. Nämnden anser att detta bör framgå av kommande redovisningar.

Mot bakgrund av det låga antal sändningstimmor som redovisas avseende romani chib har bolagen tillfrågats om de har planer på att kommande år utöka sändningstiden på romani chib för barn och unga.

UR har svarat att det pågår en produktion av två serier och att bolaget planerar att sända fler timmar på romani chib under 2012 än under 2011. SVT har hänvisat till bolagens överenskommelse för 2012 som skickats in till Myndigheten för radio och tv och som primärt avser SVT:s utbud, det vill säga även innehåll på webben.

Vad avser finska, meänkieli och samiska anser granskningsnämnden, vid en bedömning av programföretagens samlade programverksamheter, att bolagen genom i synnerhet SR:s försorg får anses ha uppfyllt kraven i sina respektive sändningstillstånd.

Nämnden kan dock inte finna att det som bolagen redovisat rörande utbudet för barn tillhörande språkgruppen romani chib är tillräckligt för att bolagen kan anses ha tagit särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga tillhörande denna språkliga minoritet. Granskningsnämnden anser därför att bolagen inte kan anses ha uppfyllt kraven i sina respektive sändningstillstånd avseende romani chib.

4.5.6 Barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk

SVT får anses ha uppfyllt kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn som har teckenspråk som första språk (11 § sändningstillståndet) och kravet på prioritering av barn när det gäller inriktning på programverksamheten för döva (13 § sändningstillståndet).

SVT kan inte anses ha uppfyllt kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos ungdomar som har teckenspråk som första språk (11 § sändningstillståndet) och kravet på prioritering av ungdomar när det gäller inriktning på programverksamheten för döva (13 § sändningstillståndet).

UR får anses ha uppfyllt kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar, med undantag för barn i årskurs 4–6, som har teckenspråk som första språk (11 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden anser att det bör framgå av UR:s kommande redovisning till vilka åldersgrupper sändningstimmar på teckenspråk riktats.

Reglering

SVT och UR ska ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk (11 § i sändningstillstånden). För SVT gäller även att inriktningen på programverksamheten för döva ska vara att sända främst nyheter, information och kulturprogram på teckenspråk och att barn och ungdomar särskilt ska prioriteras (13 § i sändningstillståndet).

Tidigare bedömningar

I sin bedömning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att SVT och UR fick anses ha uppfyllt kravet på särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk (11 § i sändningstillstånden). SVT fick också anses ha uppfyllt kravet på prioritering av barn och ungdomar när det gäller inriktningen på programverksamheten för döva (13 § sändningstillståndet).

Uppfyllelse - SVT

Av tabellen Teckenspråkssändningar i den rikssända programverksamheten per utbudskategori i SVT:s redovisning för år 2011 framgår att av 129 sändningstimmar på teckenspråk, inom områdena Fiktion, Underhållning, Fakta och Nyheter, var 64 timmar för barn. I avsnittet Program på teckenspråk ges exempel på program på teckenspråk som sänts under året. Programmen *Noah och Joline* och *Hej Kompis* riktar sig till de yngre barnen. Programmet *Pi* vänder sig till de äldre barnen och *Byss* riktar sig till unga vuxna mellan 18-24 år. *Byss* har ändrat målgrupp sedan år 2011 och SVT har ombetts kommentera det. SVT har även tillfrågats vilka åldrar som enligt SVT omfattar "äldre barn" samt om bolaget under år 2011 har sänt program på teckenspråk som riktar sig till tonåringar.

SVT har svarat att en utvärdering av programmet *Byss* gjorde att målgruppen ändrades till att avse äldre tonåringar och unga vuxna. Därutöver fick SVT Teckenspråk i uppdrag att utveckla ett nytt program med målgrupp bland tonåringar som heter *Attending Örebro* och som producerats under 2011 och kommer att sändas 2012.

Nämnden anser att bolaget får anses ha uppfyllt kraven för barn i 11§ respektive 13 § i sändningstillståndet. Granskningsnämnden konstaterar att bolaget under året inte sänt några program på teckenspråk som riktar sig till ungdomar. SVT kan därför i detta avseende inte anses ha uppfyllt kraven i 11§ respektive 13 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

Av tabellen Antalet sända timmar på de nationella minoritetsspråken samt teckenspråk 2011 framgår att UR har sänt 15,2 timmar teckenspråk för barn och unga. Varken i tabell eller i text redovisas mer exakt hur dessa timmar inriktat sig på olika åldrar. Enligt redovisningen har UR under år 2011 utvecklat utbudet inom teckenspråk med fokus på de äldre barnen. *Drömtårtan* för årskurs 0–3 nämns som exempel på detta. UR har getts möjlighet att svara på frågan om de redovisade timmarna i en tabell under rubriken teckenspråk visar antal sändningstimmar med teckenspråk eller teckentolkning. UR har även tillfrågats om programmen *Men Gud* och *Drömtårtan* sänts på teckenspråk samt hur antalet sändningstimmar på teckenspråk fördelas på olika åldrar.

UR har svarat att de redovisade timmarna gäller program producerade på teckenspråk, det vill säga teckenspråkig produktion. Utöver detta tillkommer teckentolkade program, det vill säga en version av ett program på annat språk, vanligen svenska, som infällt i bild parallellt tolkas till teckenspråk. För användningen i utbildningsväsendet är 10,92 timmar av den teckenspråkiga produktionen avsedd för användning i årskurs 0–3 och 4,25 timmar är avsett för användning i årskurs 7–9. Den teckentolkade versionen av serien *Men Gud* omfattade 3 timmar och är också den avsedd för årskurs 7–9.

Granskningsnämnden anser att det bör framgå av kommande redovisning till vilka åldersgrupper sändningstimmarna på teckenspråk riktats. UR får anses ha uppfyllt kravet på att ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar, med undantag för barn i årskurs 4–6, som har teckenspråk som första språk (11 § i sändningstillståndet).

4.5.7 Tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning

SR och SVT kan inte anses ha uppfyllt kraven på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning (15 § respektive 13 § i sändningstillstånden).

UR får anses ha uppfyllt kraven på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning (12 § i sändningstillståndet).

Reglering

För SR, SVT och UR gäller att tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning ska prioriteras särskilt (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

SR, SVT och UR får enligt sändningstillstånden och anslagsvillkoren fördela ansvaret för olika slags insatser i fråga om program om och för personer med funktionsnedsättningar. Överenskommelsen ska lämnas till Myndigheten för radio och tv och Kulturdepartementet (punkt 10, 12 respektive 12 i anslagsvillkoren). I överenskommelsen mellan SR, SVT och UR rörande insatser för personer med funktionsnedsättningar framgår att SVT sänder barn- och ungdomsprogram på teckenspråk samt att UR producerar och sänder utbildningsprogram för flera grupper med funktionsnedsättning, inklusive elever i särskola och specialskola och att UR inleder samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) kring bland annat teckenspråk och syntolkningar. SR utvecklar barnwebben i syfte att göra utbudet mer lättillgängligt.

Tidigare bedömning – SR, SVT och UR

I sin bedömning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att SR, SVT och UR inte kunde anses ha uppfyllt kravet på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

I SR:s redovisning uppges att fokus har lagts på att hitta sätt att nå barn med funktionsnedsättning. ”Fantasiresor” är musiksatta sagor där man inte behöver armar eller ben. Ett av målen har varit att inte vara fast i fysiska förutsättningar. Bolaget beskriver i sin redovisning verksamheten på webben.

SR har fått frågan om de insatser, för att särskilt prioritera tillgängligheten till program för ungdomar med funktionsnedsättning, som inte är knutna till webben utgjorts av programmet Fantasiresor. SR har svarat:

Sveriges Radios grundläggande inställning är att hela barnutbudet riktar sig till alla barn, oavsett eventuella funktionsnedsättningar. Ett exempel är nyhetsmagasinet *Junior i P4* som har målsättningen att förklara nyhetshändelser på ett begripligt sätt - för alla barn

För synskadade barn är radion redan till sin natur, och i relation till andra medier, särskilt lämpligt. För att underlätta lyssning för personer med hörselnedsättning – inklusive barn – har Sveriges Radio en ljudpolicy som bland annat betonar vikten av att undvika störande bakgrundsljud.

Genom att utbudet finns på webben, kan barn ta del av det i sin egen takt. Det underlättar för barn som till exempel har svårigheter att sitta still eller att läsa.

Tillgänglighet är också en fråga om identifikation. I det utbud som tagit upp frågor om funktionsnedsättning kan nämnas *Junior i P4*, som under 2011 sänt reportage om:

- Mögel - Viktor Eriksson i Rengsjö utanför Bollnäs, går inte i skolan sedan två månader tillbaka. Han blir nämligen sjuk av luften där. Skolan har fått mögel.
- Stamning - Erik Olsson i Växjö stammar när han pratar. I reportaget tipsar han om vad som är viktigt att tänka på när vi möter en som stammar.
- Narkolepsi - Emelie tycker att det är svårt att hänga med i skolan eftersom hon är så trött jämt.

Huvudpersonen i "Den besynnerliga händelsen med hunden om natten" är en autistisk pojke. Unga Radioteatern sände denna serie som en gestaltad uppläsning. Vi får insikt i de begränsningar hans funktionshinder medför men även de möjligheter och den styrka han besitter.

Granskningsnämnden noterar att SR arbetar aktivt med att tillgängliggöra program för barn genom sin webbverksamhet. Nämnden har dock tidigare ifrågasatt om satsningar på webben svarar mot kravet i sändningstillståndet. Granskningsnämnden anser att med begreppet programverksamheten i sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i radio. Tillgängliggörandet bör därför även ske i radio. De insatser som nämnts, som inte är knutna till webben, innebär inte att SR kan anses ha uppfyllt villkoret att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning i 15 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – SVT

SVT:s redovisning ger ett antal exempel på program producerade på teckenspråk riktade till barn och ungdomar. SVT uppger också att bolaget gjort en satsning på att öka antalet textade barnprogram, även program som riktar sig till små barn, eftersom de behöver kunna förstås av föräldrar och anhöriga med egen hörselnedsättning. I övrigt ges ingen bild i redovisningen av hur SVT arbetat med att särskilt prioritera tillgängligheten till utbudet för barn och unga med funktionsnedsättning.

SVT har fått frågan om bolaget har arbetat med att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning under året. SVT har svarat att bolaget särskilt har prioriterat textningen. Av de program som sändes i Barnkanalen 2010 textades 40 procent av programmen och år 2011 var textningsgraden 60 procent.

Granskningsnämnden anser inte att SVT endast genom att texta barnprogram kan anses ha uppfyllt kravet på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning i 13 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

UR har uppgett att bolaget har sänt en syntolkad version av tv-serien *Vänskap i Cirkuskiosken*.

UR har utvecklat sitt utbud under 2011 med teckenspråkstolkningar med fokus på de äldre barnen genom tv-serien *Men Gud! – teckenspråk* som gjordes i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. UR har även sänt *Drömtårtan* som riktar sig till barn i årskurs 0–3 och syftar till att stimulera till teckenspråk och riktar sig till såväl hörande, barn med hörselnedsättning, och barn som bara kan lite teckenspråk. UR uppger vidare att bolaget har fortsatt att teckenspråksbearbeta olika produktioner för barn och unga, vilket innebär att programmet görs i en ny version på teckenspråk.

Granskningsnämnden anser att UR genom syntolkning och teckenspråkstolkningar riktade till barn och unga får anses ha uppfyllt kravet på att särskilt prioritera tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning i 12 § i sändningstillståndet.

4.6 TILLGÄNGLIGHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Reglering

För SR, SVT och UR gäller att behoven hos personer med funktionsnedsättning ska beaktas. Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig utbudet ska höjas och tillgängligheten förbättras i syfte att arbeta mot det långsiktiga målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare. Tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras särskilt. Program ska också produceras för speciella målgrupper och programföretagen ska ha en dialog med de berörda grupperna. Programföretagen ska också fortsatt prioritera god hörbarhet, bland annat genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillståndet).

För SVT och UR gäller att fler teckentolkade program och försök med syntolkning är en rimlig utveckling mot målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare (13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

SVT:s programverksamhet för döva ska ha minst samma omfattning som under den föregående tillståndsperioden. Samtidigt ska ambitionsnivån för sändningarna på teckenspråk höjas. Inriktningen på programverksamheten för döva ska vara att sända främst nyheter, information och kulturprogram på teckenspråk. Barn och ungdomar ska särskilt prioriteras. Målet för tillståndsperioden ska vara att alla program på svenska i SVT1, SVT2 och SVT:s övriga programtjänster ska textas. Textningen ska hålla en hög kvalitet (13 § i sändningstillståndet).

SR, SVT och UR får enligt sändningstillståndet och anslagsvillkor fördela ansvaret för olika slags insatser i fråga om program om och för personer med funktionsnedsättningar. Överenskommelsen ska lämnas till Myndigheten för radio och tv och Kulturdepartementet (punkt 10, 12 respektive 12 i anslagsvillkoren). I överenskommelsen anges att SVT har ett särskilt ansvar för produktion av tv-program för döva samt att UR producerar och sänder utbildningsprogram för personer med funktionsnedsättningar.

4.6.1 Hörbarhet – tv och radio

SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Reglering

Programföretagen ska prioritera god hörbarhet, bland annat genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra

möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Tidigare bedömning

I sin bedömning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att SR, SVT och UR fick anses ha uppfyllt kravet att prioritera god hörbarhet (15 §, 13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

Uppfyllelse – SR

SR uppger att arbetet med de ljudrelaterade tillgänglighetsfrågorna sker utifrån både estetiska och tekniska aspekter. De estetiska aspekterna omfattar hörbarhetsfrågorna, såsom hur olika ljud blandas eller balanseras mot varandra eller diktion, betoningar och pauseringar i talet. De tekniska aspekterna omfattar hur tekniska utrustningar och system används för att åstadkomma högsta möjliga tekniska kvalitet och därmed tydlighet och hörbarhet.

Under år 2011 har hörbarhetsarbetet främst bedrivits inom den ordinarie verksamheten där hörbarhetsambassadörer inom varje kanal och redaktion drivit det aktiva hörbarhetsarbetet vidare. SR exemplifierar med aktiviteter under året, såsom att man har regelbunden teknisk och hörbarhetsrelaterad återkoppling, utbildningar, seminarier och workshops kring ljudteknik och hörbarhet och på flera redaktioner arbetar man för att minska antalet telefonintervjuer till förmån för ”live”- intervjuer eftersom det ökar hörbarheten väsentligt. SR uppger vidare att riktlinjerna för ljudet i Sveriges Radio har kompletterats med riktlinjer för ljudet i de enskilda kanalerna. Dessa riktlinjer följer med programbeställningarna för år 2012 och ska användas i produktionen samt vid utbildnings- och återkopplingsaktiviteter. Även tekniskt relaterade åtgärder har genomförts. Granskningsnämnden anser att SR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet i 15 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse - SVT

SVT hade ett hörbarhetsprojekt som avslutades 2008/2009. Genom projektet hade en betydande förbättring uppnåtts och klagomål angående hörbarheten minskade. Det finns i dag en ljudcoach-organisation med uppdrag att bevaka främst ljud- och hörbarhetsfrågorna för alla produktionsorter i landet. I maj 2011 tillsattes en ny permanent tjänst som ”ljudansvarig”. Ljudansvarig samordnar ljudcoacherna och medverkar i utbildningar och utvärderingar samt utvecklar ljudarbetet genom förslag på förändringar. I maj inrättades funktionen ”ljudteknisk support” med syfte att bistå ljudansvarig. Supporten deltar i utvärderingar av systemlösningar, projektering av produktionslokaler och bistår i alla tekniska frågor från programproduktionen.

SVT har tagit fram tekniska specifikationer för hörbarhet som distribueras till alla avdelningar som arbetar mot externa producenter.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet i 13 § i sändningstillståndet om att prioritera god hörbarhet.

Uppfyllelse UR

UR uppger att arbetet med hörbarhet är en central del av UR:s tillgängliggörande insatser. UR har en hörbarhetspolicy som särskilt betonar kraven på hörbarhet/tydlighet hos personer med funktionsnedsättningar. Den tar även upp behovet av kontinuerlig fortbildning av personalen för att höja medvetenheten och kompetensen inom området. UR och SVT har ett löpande utbyte i frågor kring hörbarhet i tv. Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kravet på att prioritera god hörbarhet i 12 § i sändningstillståndet.

4.6.2 Teckentolkning/syntolkning – tv

SVT kan inte anses ha uppfyllt kravet på att teckentolka program (13 § i sändningstillståndet).

Mot bakgrund av sändningstillståndets utformning får SVT anses ha uppfyllt kravet på att syntolka program (13 § i sändningstillståndet).

UR får anses ha uppfyllt kraven på att teckentolka och syntolka program (12 § i sändningstillståndet).

Reglering

För SVT och UR gäller att fler teckentolkade program och försök med syntolkning är en rimlig utveckling mot målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare (13 § respektive 12 § i sändningstillståndet).

Tidigare beslut - SVT

I sin bedömning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att SVT inte kunde anses ha uppfyllt kravet på att teckentolka program eftersom insatser i princip uteslutande på webben inte kunde anses medföra att bolaget levtt upp till kravet på teckentolkning. Nämnden ansåg mot bakgrund av sändningstillståndets utformning att SVT fick anses ha uppfyllt kravet på att syntolka program trots att SVT:s redogörelse för bolagets arbete med syntolkning var mycket översiktlig.

Uppfyllelse – SVT

Under år 2011 teckentolkades julkalendern *Tjuvarnas jul*, *Melodifestivalens* final och *Andra chansen*. Dessa teckenspråkstolkningar distribuerades via webben. Därutöver

teckentolkades regeringens *Upprättelseceremoni för vanvårdade barn* direkt i SVT. Under hösten har SVT teckenspråk förberett produktionen av teckenspråkstolkning av samtliga *Uppdrag granskning* under år 2012 för distribution via SVT Play.

SVT uppger att bolaget under tillståndsperioden har inlett försök med syntolkning. Filmen *Låt den rätte komma in* sändes med syntolkning i januari 2011. SVT har under år 2011 producerat sin första egna syntolkning i samarbete med ett externt produktionsbolag. Till programserien *Mot alla odds* producerades ett syntolkningsmanus som adderades som ett extra ljudspår.

Granskningsnämnden konstaterar att den teckentolkning som SVT redovisar, med undantag för *Upprättelseceremonin för vanvårdade barn*, enbart har distribuerats via webben. Enligt nämnden kan inte insatser i princip uteslutande på webben anses medföra att bolaget levt upp till kravet på teckentolkning. SVT kan därför inte anses ha uppfyllt kravet på att teckentolka program i 13 § i sändningstillståndet.

SVT har sänt en film och producerat en programserie under året med syntolkning. Mot bakgrund av sändningstillståndets utformning får kravet på försök med att syntolka program i 13 § i sändningstillståndet anses vara uppfyllt.

Tidigare beslut – UR

I sin bedömning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att UR fick anses ha uppfyllt kraven på att teckentolka och syntolka program.

Uppfyllelse – UR

UR har utvecklat sitt utbud under år 2011 med teckenspråkstolkningar med fokus på de äldre barnen genom tv-serien *Men Gud! – teckentolkning* som gjordes i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. UR har även sänt *Drömtårtan* som riktar sig till barn i årskurs 0–3 och syftar till att stimulera till teckenspråk och riktar sig till barn med hörselnedsättning, hörande, samt till dem som bara kan lite teckenspråk. UR uppger vidare att bolaget har fortsatt att teckenspråksbearbeta olika produktioner för barn och unga, vilket innebär att programmet görs i en ny version på teckenspråk. UR uppger att bolaget sänt totalt 15,20 timmar på teckenspråk under 2011.

UR uppger vidare att bolaget fortsätter att syntolka program. Under 2011 sändes en syntolkad version av tv-serien *Vänskap i Cirkuskiosken*.

Granskningsnämnden anser att UR får anses ha uppfyllt kraven på att teckentolka och syntolka program i 12 § sändningstillståndet.

4.6.3 Textning – tv

SVT får anses ha uppfyllt kravet på textning av program (13 § i sändningstillståndet).

UR:s textningsverksamhet har bidragit till det långsiktiga målet att utbudet görs tillgängligt för alla medborgare (12 § i sändningstillståndet).

Reglering

För programföretagen gäller att behoven hos personer med funktionsnedsättning ska beaktas. Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig utbudet ska höjas och tillgängligheten förbättras i syfte att arbeta mot det långsiktiga målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare (13 § respektive 12 § i sändningstillstånden).

För SVT gäller att programverksamheten för döva ska ha minst samma omfattning som under den föregående tillståndsperioden. Målet för tillståndsperioden ska vara att alla program på svenska i SVT1, SVT2 och SVT:s övriga programtjänster ska textas. Textningen ska hålla hög kvalitet (13 § i sändningstillståndet).

Tidigare beslut

I sin bedömning för år 2010 ansåg granskningsnämnden att SVT fick anses ha uppfyllt kravet på textning av program och att UR:s textningsverksamhet hade bidragit till det långsiktiga målet att utbudet görs tillgängligt för alla medborgare.

Uppfyllelse – SVT

SVT uppger att det är mycket svår genomförbart och kapacitetskrävande att direkttexta de regionala nyheterna vilka som mest innehåller 19 samtidiga direktsändningar. Dessa regionala sändningar uppgår till mer än 2 500 timmar per år. SVT bedömer att långa direktsändningar och regionala program kräver ny taligenkänningsteknologi för att det ska bli möjligt att texta detta programutbud fullt ut. SVT arbetar för att få till stånd en svensk språkdatabas eftersom det är en förutsättning för en automatisk taligenkänning. Regeringen har under året gett Språkrådet i uppdrag att ta fram ett beredningsunderlag för att utveckla formerna för drift och samordning av en nationell språkdatabank. SVT har deltagit i den arbetsgrupp som har arbetat med underlaget.

Andelen textade program har ökat från 50 till 59 procent genom att *Sverige idag* och *Gomorra* Sverige nu textas i sin helhet. Under år 2011 gjordes också en

satsning på att öka antalet textade barnprogram, även program som riktar sig till små barn eftersom de behöver kunna förstås av föräldrar och anhöriga med egen hörselnedsättning.

Under prime time, mellan klockan 18.00 och 23.00, textades 90 procent av programmen.

Granskningsnämnden anser att SVT får anses ha uppfyllt kravet på textning av program i 13 § i sändningstillståndet.

Uppfyllelse – UR

UR uppger att all nyproduktion svensktexas utom direktsändningen av *Lilla Aktuellt – skola* och språkprogrammen som av pedagogiska skäl sänds textade på sitt respektive språk liksom program som sänds på teckenspråk.

Dagtidssändningarna i Kunskapskanalen, *UR Samtiden*, samt ett fåtal äldre program som repriseras saknar undertext. År 2011 svensktexades 76 procent av UR:s totala utbud. Det kommer att öka eftersom *UR Samtiden* kommer att undertextas.

UR har inte något specifikt krav på att texta. Nämnden anser att UR:s textningsverksamhet har bidragit till det långsiktiga målet att utbudet görs tillgängligt för alla medborgare i enlighet med 12 § i sändningstillståndet.

4.7 MINORITETSSPRÅK

SR får anses ha uppfyllt kravet på att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen (16 § i sändningstillståndet).

SVT och UR får anses ha uppfyllt kravet på att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen avseende finska, meänkieli och samiska. SVT och UR kan dock inte anses ha uppfyllt kravet avseende romani chib (14 § respektive 14 § i sändningstillstånden).

Reglering

Enligt sändningstillstånden ska SR, SVT och UR beakta språkliga och etniska minoriteters intressen. Verksamheten ska vara ett prioriterat område. Tillgängligheten ska förbättras. Minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib ska inta en särställning. Programföretagen ska ha en dialog med de berörda grupperna. I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får bolagen sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser (16 §, 14 §

respektive 14 § i sändningstillstånden). Regeringen har vidare uttryckt att programföretagen bör ta hänsyn till att även jiddisch har status som nationellt minoritetsspråk (prop. 2008/09:195).

Överenskommelser mellan SR, SVT och UR rörande insatser för språkliga och etniska minoriteter ska enligt bolagens anslagsvillkor tillställas Kulturdepartementet och Myndigheten för radio och tv (punkt 10, 12 respektive 12 i anslagsvillkoren).

Av bolagens överenskommelse för år 2011 framgår bland annat att det är SR som huvudsakligen sänder och producerar program på romani chib.

I sin bedömning av public service-redovisningarna för år 2007 tog granskningsnämnden fram vissa kriterier som kan ha betydelse för bedömningen av om de nationella minoritetsspråken har intagit en särställning i förhållande till övriga minoritetsspråk. Enligt nämndens mening har dessa kriterier, som följer nedan, alltså betydelse för bedömningen. Ju fler av kriterierna som är uppfyllda, desto tydligare särställning. Särställning ges genom att:

- sända fler timmar på de nationella minoritetsspråken än på andra minoritetsspråk,
- ha särskilda sändningstider,
- ha regelbundna sändningstider,
- uppmärksamma språket och språkgruppen på andra sätt än genom radio och tv, exempelvis genom tillgänglighet och tjänster på webben eller via andra distributionskanaler,
- ha nyhetssändningar/och eller annan aktualitetsjournalistik,
- uppmärksamma språkgruppens situation i Sverige,
- ha sändningar som vänder sig till en bred publik inom språkgruppen, och på annat sätt ge särskild uppmärksamhet, tid eller resurser.

Programföretagens public service-redovisningar visar att följande antal timmar (förstasändningar och repriserna sammantaget) har sänds under år 2011. I dessa siffror ingår även utbudet för barn och unga.

	SR	SVT	UR	Totalt
Finska	30 354	243	11	30 608
Meänkieli	2 318	10	1	2 329
Samiska	20 080	94	11	20 185
Romani chib	1 170	9	2	1 181
Totalt	53 922	356	25	54 303

Av SR:s och UR:s redovisningar framgår att även jiddisch har ingått i programutbudet. SR uppger att jiddisch som minoritetsspråk har uppmärksammats i nyhetsbevakningen med anledning av att diskrimineringsombudsmannen utreder modersmålsundervisningen på inhemska minoritetsspråk. För de jiddischtalande barnen finns *Magiska Skrinets sagor* att lyssna till på webben och i poddarkivet. *Vetenskapsradion Språket* i P1 har under det gångna året haft flera diskussioner och programinslag om de nationella minoritetsspråken, bland annat om jiddisch. Av tabellen Ämnesfördelning i den totala sändningsvolymen i tv 2011 i UR:s redovisning uppges att programföretaget sänt 0,87 timmar på jiddisch.

SVT har efter förfrågan svarat att bolaget inte sänt några program på jiddisch under år 2011.

SR har tillfrågats hur många timmar sändningstiden i radio på jiddisch har uppgått till under år 2011 och svarat att bolaget inte hade någon sändningstid i FM eller DAB på jiddisch. Barnprogram på jiddisch finns på webben för nedladdning och lyssning.

Enligt nämnden framgår det av programföretagens respektive redovisningar att bolagen arbetar med att tillgodose även övriga språkliga och etniska minoriteter än de som enligt sändningstillståndet ska inta en särställning i bolagens programverksamhet.

Sändningstiden avseende de minoritetsspråk som enligt sändningstillstånden ska inta en särställning i bolagens verksamhet framgår i bolagens redovisningar i likadant utformade tabeller, dels visas totalt antal timmar och dels visas timmar av förstasändning.

I anslutning till tabellen i SR:s redovisning står att det totala antalet timmar har ökat kraftigt jämfört med år 2010 på grund av möjligheten att lyssna via mobil. Granskningsnämnden anser att med begreppet programverksamheten i

sändningstillståndet avses den kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända program, som bedrivs i radio och tv. Mot den bakgrunden har bolagen fått besvara frågan om andra sändningstimmar (mobil, webb eller annat) än de i radio eller tv har räknats med det totala antalet sändningstimmar i tabellerna. SR har svarat att av de totalt 30 354 timmarna som sänts på finska har 8 357 sänts i FM och DAB, av de totalt 2 318 timmarna som sänts på meänkieli har 638 sänts i FM och DAB, av de totalt 20 080 timmarna som sänts på samiska har 953 sänts i FM och DAB och av de totalt 1 170 timmarna som sänts på romani chib har 390 sänts i FM och DAB. Det innebär att av de totalt 53 922 timmarna som redovisas i tabellen ovan har endast 10 338 sänts i FM och DAB.

Kraven i sändningstillstånden gäller de sändningar som sänds i marknätet och granskningsnämnden konstaterar att det inte framgår i bolagens redovisningar hur stor del av utbudet på minoritetsspråk som sänts där. Kommande redovisningar bör därför på ett tydligt sätt redovisa på vilka plattformar sändningarna skett.

Nedan behandlas de minoritetsspråk som enligt sändningstillstånden ska inta en särställning i bolagens verksamhet.

4.7.1 Finska, meänkieli och samiska

Uppfyllelse

SR har i hög utsträckning bedrivit sändningar på finska, meänkieli och samiska inom samtliga av de programområden som nämns i tabellen. Under rubrikerna SR Sisuradio, Meänraatio och Sameradio ges vidare exempel på bolagets satsningar avseende minoritetsspråken under år 2011.

Även SVT har bedrivit sändningar på finska, meänkieli och samiska men redovisar endast tio sändningstimmar på meänkieli. Timmarna fördelar sig i lika delar på kategorierna Samhälle samt Barn och unga. Inga nyhetssändningar på meänkieli redovisas. Programmen beskrivs under rubrikerna Finska, Samiska och Meänkieli.

UR har i liten utsträckning bedrivit sändningar på finska, meänkieli och samiska, de få timmarna har främst riktats till barn och unga. Programmen beskrivs under rubrikerna Finska/finnar, Samiska/samer och Meänkieli/tornedalingar.

Den totala mängden sändningstimmar på finska, meänkieli och samiska pekar enligt granskningsnämnden på att vart och ett av språken har intagit en särställning i bolagens samlade programverksamhet. Antalet sändningstimmar i kombination med de övriga beskrivningar som görs i SR:s, SVT:s och UR:s public service-redovisningar visar enligt nämnden att de aktuella minoritetsspråken får anses inta en tydlig särställning i bolagens samlade programverksamhet.

Nämnden anser sammanfattningsvis avseende finska, meänkieli och samiska att bolagen får anses ha uppfyllt kravet i 16 §, 14 § respektive 14 § i sändningstillstånden.

4.7.2 Romani chib

Tidigare bedömning

Under den tidigare tillståndsperioden och även i sin bedömning av bolagens redovisningar för år 2010 lyfte nämnden frågan om ett bolag med hänvisning till en överenskommen ansvarsfördelning kan avstå från sändningar på ett visst minoritetsspråk under en hel tillståndsperiod. Detta bland annat med avseende på att SVT och UR hade redovisat relativt få sändningstimmar på romani chib. Granskningsnämnden, som noterade att inget av bolagen redovisat nyheter på romani chib men att SR varje dag sände nyhetsorienterade samhällsprogram på minoritetsspråket, ansåg att romani chib genom SR:s försorg fick anses inta en särställning i bolagens programverksamhet. Nämnden ansåg sammanfattningsvis att bolagen fick anses ha uppfyllt kravet i 16 §, 14 § respektive 14 § i sändningstillstånden.

Uppfyllelse

Av bolagens totala antal redovisade timmar på romani chib för år 2011, 1 182 till antalet, har SVT redovisat nio timmar och UR två timmar (inklusive reprisar). SVT:s nio timmar hänför sig till området Samhälle/Aktualiteter/ Utbildningsprogram. UR:s två timmar tillhör kategorin Barn och unga. Med undantag för sport har SR bedrivit sändningar på minoritetsspråket inom samtliga av de programområden som nämns i tabellen. Utöver redovisning av antal timmar innehåller samtliga redovisningar även beskrivningar i text avseende romani chib.

Frågan om ett bolag med hänvisning till en överenskommen ansvarsfördelning kan avstå från sändningar på ett visst minoritetsspråk under en hel tillståndsperiod är enligt granskningsnämnden fortfarande relevant. Särskilt med avseende på att SVT och UR även för år 2011 redovisar relativt få sändningstimmar på romani chib.

Nämnden har under flera år funnit anledning att resonera kring vilket utrymme den överenskomna ansvarsfördelningen ytterst ger programföretagen att fördela insatserna. Om ansvaret för till exempel romani chib fördelas till insatser av endast SR blir effekten att minoritetsgruppen inte kan ta del av sändningar på sitt språk i tv.

Nämnden har frågat bolagen om deras syn på detta. SVT har svarat:

Av naturliga skäl har SVT tagit ett huvudansvar för det teckenspråkiga utbudet och byggt upp en redaktionell resurs som nu finns i Falun. Sveriges Radio har byggt upp en romsk redaktion i Stockholm. Att bygga en språklig redaktionell resurs på ett

minoritetspråk kräver tid och uthållighet vilket gör att detta utbud bör fördelas mellan bolagen med ett längre perspektiv än ett årligt perspektiv. I den meningen kan man möjligen tala om en tillfällig förskjutning då bolagen väljer att bygga upp en specifik redaktionell kompetens. Dock kan dessa överenskommelser förändras vilket kan resultera i att även den redaktionella strukturen och resursen kan förändras.

SR och UR har svarat att bolagen följer den överenskommelse som gjorts mellan bolagen. UR har svarat att bolaget inte anser att det skett någon förskjutning av ansvaret.

Granskningsnämnden anser att SVT och UR, genom att ha bedrivit en mycket begränsad programverksamhet för minoritetspråkgruppen romani chib, inte har levt upp till kravet att låta romani chib inta en särställning i programverksamheten. Det förhållandet att SR enligt överenskommelsen mellan bolagen har sänt avsevärt fler timmar på romani chib än SVT och UR ändrar inte den bedömningen. Nämnden har särskilt beaktat att SVT:s och SR:s insatser för språkgruppen har varit mycket begränsade under flera år.

Granskningsnämnden har kommenterat programföretagens ansvar för behoven hos barn och unga som tillhör språkliga och etniska minoriteter ovan i avsnittet Barn och unga.

4.8 ÖVRIGT

4.8.1 Sidoverksamheter

Reglering

För SR, SVT och UR gäller att sidoverksamheter ska bära sina egna kostnader, särredovisas och i övrigt bedrivs på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Sidoverksamheter ska ingå som en del av årsredovisningen som granskas av bolagets revisorer (punkt 3 i respektive anslagsvillkor). Sidoverksamheter får inte ges en sådan omfattning eller vara av en sådan karaktär att de riskerar att inkräkta på kärnverksamheten eller skada förtroendet för radio och tv i allmänhetens tjänst (punkt 8, 10 respektive 9 i anslagsvillkoren).

Till public service-redovisningen ska fogas en redovisning av eventuella sidoverksamheter som programföretagen har bedrivit (punkt 17, 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

Tidigare bedömning - SR, SVT och UR

Granskningsnämnden konstaterade att SR, SVT och UR endast översiktligt redovisade de intäkter och kostnader som sidoverksamheterna för med sig och att det inte i någon av redovisningarna fördes en närmare diskussion om sidoverksamheternas omfattning eller karaktär. Det fanns inte heller några redovisningar av om sidoverksamheterna bedrivits på ett konkurrensneutralt sätt i

förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Granskningsnämnden ansåg mot den bakgrunden att bolagen inte kunde anses ha uppfyllt kravet på redovisning av sidoverksamheter i punkt 8, 10 respektive 9 i anslagsvillkoren. Nämnden uttalade också att kommande redovisningar bör innehålla tydligare beskrivningar av sidoverksamheterna mot bakgrund av att de inte får ges en sådan omfattning eller vara av en sådan karaktär att de riskerar att inkräkta på kärnverksamheten eller skada förtroendet för radio och tv i allmänhetens tjänst.

Uppfyllelse – SR, SVT och UR

SR och SVT har utvecklat sina respektive redovisningar i enlighet med nämndens påpekande. Det framgår bland annat vad sidoverksamheterna består av, vilka intäkter de gett och syftet med verksamheterna. I SVT:s redovisning uppges vidare att bolaget agerar på en konkurrensutsatt marknad och SR har i sin redovisning angett att verksamheten bedrivs på ett konkurrensneutralt sätt. UR har anfört att bolaget under 2011 inte bedrivit någon sidoverksamhet.

Granskningsnämnden finner att SR, SVT och UR får anses ha uppfyllt redovisningskraven i respektive programföretags anslagsvillkor.

4.8.2 Redovisning av produktivitet och effektivitet

Reglering

SR, SVT och UR ska bland annat redovisa nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet (punkt 17, 21 respektive 18 i anslagsvillkoren).

Uppfyllelse - SR

Av SR:s redovisning följer att produktivitet definieras som ”det som produceras under en viss tid av en anställd” och att detta redovisas med antal sända timmar per anställd och timkostnad per sänd timme. Under år 2011 har SR inlett ett samarbete med Uppsala universitet i syfte att på sikt formulera ett eller flera nya mått för att mäta produktivitet.

Nämnden konstaterar att SR redovisar mått på effektivitet och produktivitet utifrån sina definitioner. Därmed har SR uppfyllt redovisningsskyldigheten i punkt 17 i anslagsvillkoren. Om SR:s mått faktiskt visar på effektivitet och produktivitet har granskningsnämnden inte möjlighet att bedöma.

Uppfyllelse – SVT

SVT har i sin public service-redovisning inte på ett tydligt sätt redogjort för mått som utvisar effektivitet och produktivitet. Bolaget har därför getts tillfälle att komplettera sin redovisning.

SVT har anfört bland annat att det viktigaste nyckeltalet är hur stor andel av kostnaderna som används för program. SVT har valt att inte använda antal producerade timmar eller timkostnad som mått på produktivitet eller effektivitet. Anledningen är att programföretaget under en längre period inte har behov av att utöka antalet producerade timmar eftersom inget behov av expansion av kanaler finns inom överskådlig tid. Under senare år har i stället en satsning skett som utgår från ”färre, större, bättre”. Det kan exempelvis innebära att SVT gör färre titlar inom ett utbudsområde men med längre säsonger där SVT kan lägga ner mer resurser på varje program för att på så sätt öka kvaliteten. Kravet är att ständigt driva rationaliseringar och möjliggöra nysatsningar. SVT uppger att det finns ett antal interna nyckeltal som SVT har för att styra och redovisar delar av verksamheten, så som kapacitetsutnyttjande av resurser, teknik och personal. SVT anger vidare att andra exempel som används internt är antalet fast anställda och visstidsanställda där målsättningen är att stadigt minska intagen samt att förbättra utnyttjandet.

Granskningsnämnden konstaterar att SVT i sin komplettering till redovisningen har uppgett att det viktigaste nyckeltalet är andelen kostnader som används för program. SVT:s redovisning innehåller uppgift om verksamhetens totala kostnader och hur stor andel som utgör programkostnader (tabell 5.2, s. 81). SVT får därmed anses ha uppfyllt redovisningsskyldigheten i punkt 21 i anslagsvillkoren. Kommande redovisning bör dock på ett tydligare sätt redogöra för sambandet mellan redovisningskrav och innehåll. Om andelen kostnader som används för program, eller något av övriga exempel som SVT redogjort för i sin komplettering, faktiskt visar på effektivitet och produktivitet har granskningsnämnden inte möjlighet att bedöma.

Uppfyllelse - UR

Av UR:s redovisning följer att UR har använt snittkostnader per sänd och producerat timme i radio och tv som ett mått på produktivitet utvecklingen (tabell 12.2 E, s. 52). UR har i redovisningen också pekat på att det är komplicerat att utforma relevanta mått för UR på grund av UR:s särskilda uppdrag. Nämnden konstaterar att UR redovisar mått på effektivitet och produktivitet utifrån sina definitioner. Därmed har UR uppfyllt redovisningsskyldigheten i punkt 18 i anslagsvillkoren. Om UR:s mått faktiskt visar på effektivitet och produktivitet har granskningsnämnden inte möjlighet att bedöma.